

РУСКІЙ СЮНЪ

Патріархатъ восточный

въ отношеню до церкви руской и републики польской

въ жерель совчасныхъ черезъ Дра Исидора Шараневича проф. на Всеуч.
Львовскомъ, дѣйствительного Члена Академіи наукъ и проч.

(Продолженье.)

VII. Суспольнї отношеня церкви руской въ другой половинѣ XVII. и въ XVIII. вѣку.

Подольско-каменецкій престолъ підъ митрополитою, збстаючимъ підъ безпосереднюю властію и патронатомъ патріархи царгородскаго, удержался ажъ до повороту Подоля вразъ съ Каменцемъ до републики польской миромъ Карловицкимъ, заключеннымъ въ Сѣчни 1699. р. До того же часу змѣнилися основно отношеня церкви восточной въ републицѣ польской.

Вместо успокоеня религіи грецкой рѣвноуправненіемъ обохъ церквей, уницкой и православной, яко засады державы выренено при выборѣ и коронації Владислава IV. принято въ теченію другой половины XVII. вѣку, почавши отъ отказанія отъ трону Яна Казимира, въ статута соймовѣ цѣлкомъ отмѣніи засады; т. е. засаду успокоеня церкви грецкой за помочию рѣвноуправненія, замѣнено за обовязокъ вложенный на короля и правительство перепровадженя церкви грецкой до единности съ римскою. Выходили вправдѣ отъ часу до часу статута, охоронающи свободне исповѣданье религіи грецкой и свободу церкви грецкой, прѣмаючіи духовенство обоихъ церквей, такъ уницкой якъ и православной передъ сваволею дѣдичовъ а наветъ громадъ въ оборону; однако только що до знесеня повинностей служебныхъ, тяжачихъ на земляхъ церкви руской, а особенно на добрахъ королевскихъ, реформы збстали впровадженій въ житъе, котрый придалися унитамъ и неунитамъ, въ справахъ же основныхъ, дотычныхъ приходствъ духовенства высшаго и іерархіи церкви восточной, разпорядженія королевскіи на засадѣ слушности, свободы совѣсти и рѣвноуправненія опертѣ, ставалися чимъ разъ болѣше краснымъ словомъ не маючимъ ніякого наслѣдку. Въ концѣ стосовано свободы и права церкви восточной выразно только до

унії*). Такожъ що було доси толькъ дѣломъ правительства, судовъ, мѣстъ або наветь короля на власну руку пôднятыхъ, противъ истнущимъ правамъ и уставамъ рôвноуправненя, якъ: недопусканье православныхъ вообще до высокихъ урядовъ и до креселъ сенаторскихъ, то выходило отъ короля; дальше недопусканье православныхъ до конзулату и до рады въ мѣстахъ, обдареныхъ правомъ магдебурскими, то знова выходило отъ мѣстъ; наконецъ и выдаванье въ справахъ православныхъ и десидентовъ вообще съ католиками несправедливыхъ рѣшений судами городскими и земскими, особенно въ справахъ о приходства и церкви трибуналомъ любельскимъ, або такожъ судами комисарскими королевскими; все то сталося теперъ уже норною загальною и правомъ, на котрому король, мѣста, уряды и суды въ справахъ такихъ опиралися и отъ котрого отступити имъ не было вольно. Належить вспомнити, що впроваджене въ житъ законодавства въ томъ направлению не доконалося въ другой половинѣ XVII. вѣку, но выречено въ томъ направлению лишь засады, уставы же почастнѣ взглядомъ стисненія православныхъ ухвалено на засадахъ тыхъ доперва по оконченю войны пôвночной въ Польщѣ, т. е. отъ часу примиреня короля Августа II. съ народомъ 1717—1766. р. Якъ суперечній съ собою були постановленія королевскій, свѣдчать на пр. манифестъ Владислава IV. короля, котрый православнымъ такъ далеко сягаючи свободы булъ надалъ, содержачий стисненіе тыхъ свободъ на користь унитовъ въ Полоцку зъ р. 1635 и 1637, такожъ постановленія Януша Кишки (зъ р. 1641), воеводы полоцкого взглядомъ унитовъ въ Полоцку оперті на тыхъ манифестахъ. Цѣлкомъ противній тимъ були розпорядженія королівъ Яна Казимира зъ р. 1666, Яна III. Собѣскаго зъ р. 1679, Августа III., котрій цѣлкомъ не слывутъ зъ толеранції религійной взглядомъ неунитовъ, выданій на користь православныхъ въ томъ самомъ мѣстѣ и воеводствѣ полоцкому. Ходило ту о направу давнай и будову новой церкви черезъ православныхъ въ Полоцку, що Владиславъ IV. заказуе, а що Янъ Казимиръ, Янъ III., Августъ III. позваляють на подставѣ давнаго привилея Зигмунта Августа II. выданого 1569 р. въ Люблиню въ языцѣ рускому. На доказъ нерѣшимости и суперечности розпорядженій и постановленій королевскихъ въ справѣ неунитовъ най послужить и отновленье привилея Владислава IV. на користь православної церкви на цѣлой Руси польско-литовской, выдане въ часѣ цѣлкомъ неспріяючомъ для десидентовъ, а то черезъ королівъ Августа II. р. 1720 и Августа III. р. 1735.

Того звороту засадничого противъ православныхъ и десидентовъ въ законодавствѣ республики не можна ставляти на ровни съ правами,

*) Належить знати, що еще долго передъ унією церковною въ Борестѣ (1595) Русини булучий неунитами дознавали великого стѣсненія правъ въ поодинокихъ городахъ такъ и пр. въ Львовѣ. Тоє стѣсненіе знесъ и рôвноуправненіе признала Русинамъ Львівськимъ король Жигмонтъ Августъ II. на соймѣ въ Варшавѣ р. 1570, въ духу унії Любельської, якъ дотичній актъ збереженый въ архівѣ ставроніцького інститута выражася. Однакожъ той привилей наданий Руси въ Львовѣ не здсталъ виконаний.

выдаными за часоў Владыслава Ягайлы, або съ засадами поступована церкви католицкой въ западной Европѣ въ середныхъ вѣкахъ во обще противъ еретикоў. Такожь вспомнити належить, что тѣ уставы мали не толькъ православныхъ на цѣли; вымѣреній они були такъ противъ неунитоў, якъ и противъ евангеликоў, противъ протестантoў, калвиноў и ческихъ братій. Евангеликоў и неунитоў називано разомъ дисидентами. Лишь Ариане, яко не вѣруючі въ св. Троицу, отъ р. 1638 и затомъ еще въ часѣ уставъ либеральныхъ и користныхъ для некатоликоў, дѣзнали стисненія. Уставою зъ р. 1661 зостали вынятій зъ пôдъ оибки права, наветъ пôдъ взглядомъ выполнования своей вѣры и безпеченства особы и имѣнія, а въ р. 1668 выдалено ихъ зъ краю.

Противъ дисидентоў же покликовалися уже на соймахъ переважно на конфедерацию антилиберальную зъ р. 1668, уложену въ духу исключности католицкой церкви. Инквизиція, впроваджена до Польши за Людвіка (андегавенъскаго) и Владыслава Ягайлы въ р. 1562 и 1565 зостала знесена*). Іезуиты, котрой управляли контрреформациею въ республикѣ польской, повзяли інші средства отъ Доминиканоў, справуючихъ въ вѣкахъ середныхъ суды инквизиторскій, якъ на пр. цензуру книжокъ, котрои отъ запровадженя штуки друкарской до 1618 въ Польши майже не було. Цензура отдана тогды Іезуитамъ запровадженою зостала майже рѣвночасно съ правами ухваленными черезъ соймы въ духу рѣвноуправненія церквей и исповѣданій. Такъ отже можна сказать, что взаимна вспомогата евангеликоў и неунитоў на соймахъ и соймикахъ рѣвный для обоихъ сторонъ осягнула успѣхъ. Ажь до войны домовой по при соймовыхъ уставахъ для евангеликоў, находимо спріяючі уставы для неунитоў, которыхъ впровадженіе въ житіе выкликало однакъ престы, або суперечне застосованье на власну руку черезъ уряды и суды въ даныхъ случаяхъ здѣланій.

Война домова мала цѣлкомъ іншій послѣдства, нежели собѣ дисиденты желали. Евангеликоў майже цѣлкомъ зломала, нищено ихъ маєтности, а наветъ евангелицкихъ хлопоў паноў католицкихъ палено на стосахъ.

Съ концемъ XVII. вѣку число збороў евангелицкихъ и ихъ министрій, именно въ Малой Польши, где лютила-сь война домова, неслихано змалѣло. Причинилося до того застосованье уставъ, выданыхъ противъ Арианоў до евангеликоў, что знова дѣлали на власну руку суды и уряды. Трактаты Зборовскій, Бѣлоцерковскій и подобній умовы относилися лишь до дисуніцкой вѣры, мали на оку интереса православної церкви и не згадовали о евангелицахъ. Церкви восточна на Руси въ XVII. вѣку отъ часу розмноженія законоў съ правиломъ восточнымъ строго аскетичнымъ станула пôдъ взглядомъ вѣры и поглядомъ во обще на цѣлкомъ ѡдмѣнной пôдставѣ нежели евангелики. Не надыбуемъ уже отъ 1599 р. ажь до временъ царицы Кагарини II.

*). Помимо того стрѣляемъ засудженія на смерть на стоеѣ за бласфемію и аезизмъ еще въ р. 1689. Josefowicz Annalium urbis Leopol. Manuscriptum Ossolin. Instit. № 147. р. 832—833.

ніякої конфедерації евангеліківъ съ православными, подобнои до конфедерації Віленской*). Противно пропаганда монаховъ православныхъ аскетовъ звернулася съ початкомъ вѣку XVII. такожъ противъ евангеликівъ, именно старалася, щобы тѣ лица зъ шляхты рускои, котрѣ идуши за стремленьемъ Віленской конфедерації приніяли евангелизмъ, повернули на лоно церкви восточной. Восточна церковь отже підъ взглядомъ догматичнимъ отрѣжилася цѣлкомъ отъ евангеликівъ польско-литовскихъ, а епископы рускі въ диспутахъ торуньскихъ, урядженыхъ межи католиками а евангеликами за побудкою короля Владислава IV. въ цѣлі взаимного зближенія евангеликівъ до католицкои церкви, не брали ніякого удѣлу. Только підъ взглядомъ борбы о права и свободы исповѣданій и обрядовъ, о приходства и т. п., вспомагаются взаимно евангелики съ неунитами. Всѣольне произошло зъ того наслѣдство въ уставахъ для евангеликівъ и православныхъ, котрѣ уняли ихъ въ спільнай категоріи ухвалъ за або противъ дисидентовъ.

Уставы зъ другой половины XVII. вѣку заключаютъ уже отрубній права для унії; такъ право 1676. черезъ Яна III. на соймѣ коронаційномъ выдане; права же и уступства церкви восточной зостали познѣйше уставами соймовыми лише унитамъ признаній. Неуницкую церковь руску зачали въ Польщи уважати яко жерело замѣшательствъ и вѣйни домовои, зъ отсы такожъ заказы противъ неунитовъ, на пр. заказъ осѣданія въ мѣстахъ, рѣвнанье ихъ съ жидами; зъ отсы такожъ и засадничо непріязній уставы, рѣвнаючи ихъ съ евангеликами; наконецъ въ вѣку XVIII. уже не робили ніякої рожницѣ межи евангеликами а православными що до отношенія ихъ до республики польской. Поминаемо подробнѣе выложеніе цѣлого передѣлу сей змѣны, яко не стояче въ безпосередній связи съ заложеніемъ сей працѣ о отношеніяхъ патріархату восточного до церкви рускои и республики польской. Неуниты були терпимій, но ограничений въ справахъ обывательскихъ, не припускаючи до урядовъ мѣйскихъ ани державныхъ. На підставѣ уставы соймовои выданои при зворотѣ Подоля вразъ съ Каменцемъ въ Сѣчню 1699 р. миромъ Карловицкимъ, заказано тамже осѣдатися неунитамъ и жидамъ. Вѣрне той засадѣ правительство не отдало судовладства духовного въ земляхъ отобранихъ епископови Львовскому Іосифу Шумлянському, а то длятого, що сей епископъ не исповѣдалъ еще унії всенародно, но справованье судовладства духовного на Подолью поручило епископови Перемышльскому Иннокентію Винницкому, уже отъ 1692 р. заявившомуся униту. Вразъ съ панованьемъ турецкимъ упала установлена 1681. року митрополія подольска восточной церкви.

(Прод. слѣд.)

---

*) Конфедерація евангеликівъ и православныхъ въ Польщи завязавшася въ колька лѣтъ передъ першимъ подѣломъ Польши (1772) була дѣломъ влїяній дипломаціи дворовъ россійского и пруского. Першій соймъ конфедераційный въ Польши бдулся р. 1764, уже по смерти короля Августа III. (+ 1763);

Бесѣда перва

св. Отца нашего Иоанна Златоустого

во святыи и великии четверз, на предательство Гуды, и о пасхѣ, и преданію св. тайнѣ, и о тѣмъ, що не належитъ помятати на нанесенї намъ криводѣ.

(Конецъ.)

Тогда приступиша ученицы: тогда: коли? тогда, коли се дѣялося, коли предательство Гуды въ дѣло вступило, коли Гуда самъ себе погубилъ, приступиша ученицы, и говорили ему (Иисусови): Гдѣ хощеш уготоваемъ ти ясти пасху? Видиши рѣжнiciю межи ученикомъ и учениками? той предае Господа, сіи паскою журятся, онъ договоры составляе, сіи готовятся до услуженія; тѣ самы чуда, рѣвне наставленье и таку же власть той и тѣ получили; отъ чего отже произойшла перемѣна? отъ воли; сія во всѣмъ и всюда есть причиною, якъ добрыхъ, такъ и злыхъ дѣлъ. Гдѣ хощеш уготоваемъ ти ясти пасху? сегодняшній вечеръ булъ тогда, и понеже Господь не малъ дому своего, то говорять ему: Гдѣ хощеш уготоваемъ ти ясти пасху? т. е. мы неаемъ власного жилища, власного кутика, немаемъ дому. Най слухаютъ строячій свѣтлій домы и долгі переходы и просторонній огороды, що Христосъ не малъ где головы подклонити, протое и пытаются Апостоли: Гдѣ хощеш уготоваемъ ти ясти пасху? Яку пасху? не сію нашу, но тогдашну Гудейску; тую ученики приготовили, а сію нашу самъ здѣжалъ; и не лише самъ сотворилъ сію, но и самъ паскою сталъся. Гдѣ хощеш уготоваемъ ти ясти пасху? тая пасха була Гудейска, она началася въ Египтѣ. Пошожъ же єсть ю Христосъ? Для того, щобы весь законъ исполнилъ, якъ и коли крестился, сказалъ: Тако бо подобаетъ намъ исполнити всяку правду. (Мат. 3. 15). Прійшолъ онъ отъ законной клятвы искупiti человѣчество; Богъ бо сына своего посла рождаeмого отъ жены, бываема подъ закономъ да подзаконnыя искупить (Гал. 4. 4.), и самый законъ отмѣнитъ. И такъ, щобъ не сказалъ кто, що усунулъ законъ для того, що не можна яко тяжелого и трудного его исполнити, то перше во всѣмъ его исполняе, и потомъ отмѣнное. Задлятого то и пасху сотвориль: пасха бо була закономъ установлена. По щожъ же законъ приказалъ єсти пасху? Не благодарній були Юдеи для добродѣя, и при самыхъ добродѣйствахъ забували заповѣдь Божју. Коли бо зъ Египта выйшли, хотія и видѣли, що море раздѣлилося, и знозу злучилося, и инишъ безчисленній чуда, однако говорили: Сотворимъ себѣ боги, иже пойдуть предъ нами. (Исх. 32. 10.) Що говоришь, чудній дѣла еще въ рукахъ, а забуль есь уже добродѣя? Понеже отже они такъ нечувственныи и неблагодарній були, то Богъ случаемъ праздникомъ обязалъ ихъ до вспоминанія добродѣйствъ, и для того приказалъ жертвовать пасху. Да егда вопроситъ тя, говориль, сынъ твой что есть пасха сія? Скажешь, що кровю бѣвею иногда помазали пороги прародителѣ нашї въ Египтѣ, щобъ губитель прійшовши и узрѣвши не отважился ввѣйти, и смерть нанес-

сти. И такъ праздникъ булъ всегдашнимъ вспоминамъ особенно выбавленя; и ве сю лише они получали ползу, что праздникъ пригдувалъ имъ давній добродѣства, но и другу бѣльшу, что онъ прообразувалъ будуче; бо агнецъ той булъ прообразомъ иного агнца духовнаго, такожь и оное овча, другого овчата; и перше було тѣнью, друге же есть правдою. И понеже солнце правды явилося, тѣнь уже перестала; коли бо солнце всходитъ усугаеся тѣнь, длятого на однѣмъ столѣ обѣ пасхи отпралини, т. е. прообразуюча и правдива. Якъ маларѣ на той самѣй досцѣ и зарысы проводять и тѣнь написуютъ, а потомъ правдивѣсть эъ красокъ придаютъ, такъ и Христосъ зѣлалъ, на тѣмъ самѣмъ столѣ и образну пасху начерталь и правдиву приложилъ. Гдѣ хощеши уготоваешь ти ясти пасху? тогда була Юдейска пасха, по при всходѣ солнца дальше свѣтилиникъ не повиненъ являтися; и коли пріиде правда, тѣнь наѣ сchezae.

Се я до Жидовъ говорю, длятого, понеже думаютъ они, что празднують пасху и ѿ безвстыднымъ помысломъ безквасное предкладаютъ сердцемъ необрѣзаній. Якимъ чиномъ, скажи менѣ, совершаешь пасху Жиде? Храмъ твой роскошаный, жертвеннникъ знищеный, святая святыхъ подоптаний, всякий способъ жертвования усуненый, длятого отже осмѣляешься таки незаконній дѣла дѣлать? Когда то отведенъ ты въ Вавилонъ, где тебѣ пѣнившій тя говорили: *Востойте намъ отъ пѣсней сіонскихъ* (пс. 136. 3.) и ты того не стерпѣлъ, что и Давидъ обявляющи сказалъ: *На рѣцѣ Вавилонстѣй, тамо спдохомъ и плакахомъ, на вербіихъ по средѣ его обѣсихомъ органы наши, т. е. псалтиръ, пітру, лиру и проч.,* тыхъ бо тогда употребляли, и при сихъ спѣвали свои пѣсни; и коли були въ пѣнѣ отведеній, сї съ собою взяли, для вспоминки природнаго обряду, а не для употребленія. Тамо, каже, въпросиша мы пѣнніи наасъ о словеспѣхъ пѣсней и рѣхомъ: *како воспомѣтъ пѣснь Господню на земли чуждѣй?* Що говоришь? Пѣснь Господню не спѣваешь на чужой земли, а пасху Господню отпраляешь на чужой земли? Видите, яка глупость? видите, яка неправдѣсть, коли вороги принуждали ихъ, они не смѣли и пѣсни заспѣвати не на своей земли; нынѣ же самій никимъ не принуждены, ни силованій въ противность Богу творятъ. Видишъ якъ нечастиве есть безквасное? и праздникъ законопреступленъ? и якъ нема уже мѣстца для Юдейской пасхи? Була колись Юдейска пасха, но нынѣ усторонена, и впроваджена пасха духовна, которую тогда передалъ Христосъ. *Ядущимъ бо имъ, написано, и піючимъ, пріемъ хлѣбъ, преломи, и рече: сіе есть тѣло мое, сїе за ви ломимое во оставлениѣ грѣховъ.* Тамъ и Иуда присутствовалъ, коли Христосъ говориль: *Сіе есть тѣло мое, котре ты, Иудо продалъ за трійцѧ сребренниковъ;* *Сія есть кровъ моя, о которой ты недавно передъ тымъ безвстыдній уговоры малъ съ неблагодарными фарисеями.* О якъ велике мідосердіе Христове! Якій нерозумъ и бѣшенство Иуды! онъ бо продалъ его за трійцѧ сребренниковъ; а Христосъ послѣ того не отрекся и саму продану кровь продавшому дати въ отпущеніе грѣховъ, скоробы той схотѣлъ. Присутствовалъ, говорю, Иуда, и булъ участникомъ священнаго стола; якъ и съ проими учениками ноги ему омыть, такъ зѣлалъ его участники свя-

щенного стола, дабы онъ немалъ ніякои причины къ извиненю, скоро остане при своей злобѣ. Всё, що до Господа належало, онъ исполнилъ и приложилъ, но той позосталъ при зломъ своимъ намѣреню.

Но часъ уже приступити до сего страшного стола; приступѣмъ отже всѣ съ належитою воздержнотю и бодростю; никто зъ насъ най не буде Гудою, никто най не буде нечестивый, никто єдь злобы най въ собѣ немае, никто най не заявляе що иного устами, а що иного носить въ сердцю. Той самъ Христосъ и ту присутствуе; который устроилъ оный столъ, той самъ и сей устроиае нынѣ. Не чловѣкъ бо предлежачое перемѣняе въ тѣло и кровь Христову, но самъ за насъ роспятый Христосъ. Образъ Христа исполнеи священникъ стоячи и провозносячи тіи слова: Сила же и благодать Божа есть. *Сие есть тѣло мое сказалъ онъ; се слово перемѣняе предлежачое;* и якъ слова тіи: *Раститеся, и множитеся и наполните землю* (Быт. 1. 28.) одинъ разъ сказаний, черезъ цѣлый протягъ часу даютъ силу природѣ нашей до размноженя людей, такъ и слово се одинъ разъ сказане на кождомъ престолѣ въ церквахъ отъ того чаеу, ажь до сего дня жертву совершае, и до его приществія совершати буде. Никто, говорю, най не приступае съ лицемѣріемъ, никто наполненый злобою, никто єдь ненависти въ мысли своей маючій най не причащаеся въ осужденье. Но тогда, т. е. по принятію оной жертвы вскоичъ въ Гуду діаволъ, не якобы зневажаль тѣло Господне, но за безстыднотъ Гуду презирающи, дабы ты увѣрился, що на причащающихъ недостойно божественныхъ Таинъ, на сихъ особенно діаволь наступае и нападае якъ то и Гудъ тогды учинилъ. Чести бо пожиточніи суть для достойныхъ ихъ, но тыхъ, которыи получаютъ ихъ недостойно ввергаютъ въ большу кару. Се я говорю не щобы устрашити, но щобы охоронити. За для того и повторяю, най никто не станеся Гудою, и никто най не приступае съ єдію злобы. Сія жертва есть стравою духовною. И якъ страва тѣлесна, коли впаде въ черево маюче збосутіи соки, еще больше умножае болѣзнь, не отъ своей природы, но отъ недуга черева, такъ само бувае звычайно и въ духовныхъ таинствахъ. И сіи коли въ душу полну злобы будутъ вложеній, вредятъ ей и погубляютъ ю, не по своему свойству, но по недостатку души, которая тіжъ пріймае. Никто отже най не мае злыхъ помысловъ, но очистѣмъ сердце, понеже приступаемъ до чистой жертвы. Устроймо душу святою; се бо есть возможно въ одинъ день здѣлати. Якимъ же способомъ? Ежели ты раздражненъ ворогомъ твоимъ, придиуси гнѣвъ твой, улѣчи рану, зничь вражду, щобысь пожитковалъ зъ стола; бо приступаешь до страшной и святой жертвы; почти предложеніе сего жертвоприношения; убитый предлежитъ Христосъ. За що и зъ якои вины онъ убиенъ? Щобы примирити небо съ землею; щобы тебе здѣлати другомъ ангеловъ; щобы тебе примирити съ Богомъ всей вселенной, щобы тебе ворога и ненавистника, здѣлати любимцемъ. Онъ душу свою предалъ за ненавистникова, а ты враждуешь на сослужителя своего, и якъ можешъ приступати до мирного сего стола? Онъ такожъ не вагался умерти за тебе, ты же не хочешь сослужителю своему отпустити гнѣвъ и то для тебе самого? И якого прощеня се достойно? Но, скажешь, онъ велику

менѣ зробиль кривду и дуже мене оскорбиль. И щожъ то такого? зробиль тобѣ кривду на маетку, но еще не зраницъ такъ, якъ Гуда Христа; однако бнъ и свою изліянну кровь подалъ въ спасеніе самыи изліявшимъ. Щожъ подобного можешъ ты на то сказати? Если не отпустиши ворогови, не ему шкодиши, но собѣ самому. Ты ему нанесъ вредъ въ семъ житю, а себе здѣлалъ непростительнымъ и неизвинительнымъ на будучомъ судѣ; ничего бо такъ Богъ ненавидить якъ завзятого человѣка, якъ надменне сердце, и гнѣвливу душу. Послухай, що бнъ говоритъ: *Аще принесеши даръ твоїй ко олтарю и ту помянеши, у жертвенника стоячи, яко братъ твой имать нѣчто на тѧ: остави даръ твоїй предъ олтаремъ, и шедъ смирися съ братомъ твоимъ, и тогда принеси даръ твоїй.* (Мат. 5. 23.) Що ты говоришь? Оставлю я (даръ)? Такъ дѣйстно, якъ приказуе бнъ; бо для примиреня съ братомъ твоимъ, и сія жертвъ принесена, и если задля примиреня съ ближнемъ твоимъ она принесена, а ты не примирительно поступаешь, то на дармо жертвъ сей причащаешься; бо приношенье се здѣлалося для тебе безполезнымъ. И такъ передъ всемъ исполни то, за для чего жертвъ принесена, а тогды получиши ю съ ползою. Задля того збѣшоль Сынъ Божій, щобы примирити природу нашу съ Отцемъ; задлятого не лише самъ прійшолъ, но щобъ и насть, если то творити будемъ, здѣлалъ участниками имени свого. *Благослови бо, сказалъ, міротворцы; яко тиі сынове Божії нарекуться.* Що сотворилъ единородный Сынъ Божій, тое и ты твори по можности человѣческой, дающи повѣдь мира и собѣ и другимъ; длятого тебе мирно поступающего и Сыномъ Божимъ называе; длятого и подчасъ приношения жертвъ не вспоминаль о якой иной заповѣди, кромѣ примиреня съ братомъ, являючи, що се есть лучшимъ отъ всего. Желалъ бы я бесѣду продолжити, но досыть и сказанного для уважающихъ, ежели памятаютъ. Памятаймо отже всегда на сія слова, возлюбленныи, и на святе цѣлованье, и на страшне обнятіе одинъ другого. То бо соединяє сердца наши и лучить насть въ одно тѣло, длятого, що отъ одного тѣла всѣ причащаемся. Соединѣмъ себе въ одно тѣло не смѣшиваючи одинъ съ другимъ тѣла, но совокупляючи союзомъ любви одну душу съ другою, такимъ чиномъ будемъ могли съ смѣлостю насолождатися предлежащаго стола. Бо хотя бы мы не знати якъ праведными були, а памятаемъ нанесеній намъ кривды, то все есть марне и безовощне, и ничо зъ тыхъ не послужитъ намъ до нашего спасенія. И такъ се знаючи уничтожѣмъ всяку вражду; и очистивши совѣсть свою, съ всякою лагодностю и смиреньемъ приступимъ до стола Христового, съ которымъ Отцу и св. Духу всяка слава, честь и держава нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ Аминъ.

Науки катихитичні.

(І. Гороцкій.)

НАУКА XII.

Якъ належить хвалити Бога?

„Господу Богу твоему поклонишися и ему самому послужиши.“
(Мат. 4. 10.)

Христіяне!

Увѣрилисъмося въ послѣдной науцѣ, що хотїй есть се першою и найбѣльшою должностю нашою, Бога хвалити и любити, мы однако той должностіи нашей мало дополняемъ, и хотїй заразъ при рождествѣ нашомъ сказано намъ: „Господу Богу твоему поклонишися и ему самому послужиши“, мимо того однакъ не має Г. Богъ отъ нась належитої собѣ хвалы и чести. Но зъ откижъ походитъ та недбалостъ наша о хвалу Богу? Чижъ въ самой рѣчи есть такъ дуже тяжко Бога любити особливо при помочи благодати его? Но зможу васъ о семъ докладнѣйше и основнѣйше увѣрити, якъ коли поставлю вамъ передъ очи вашї людей, котрї вѣрно выполняють найбѣльшіи свои должностіи. Mae бо Богъ цомимо загального збопутя вѣку сего вѣрныхъ своїхъ служителївъ; еще находятся души вѣрнї, котрї отъ всѣго сердца служать ему, котрї покладаютъ свое блаженство въ тѣмъ, що можуть его любити: должностъ бо та есть имъ найсолидшою и наймилѣйшою. Тыхъ отже примѣромъ хотѣль бытъ васъ до прилѣжнѣйшаго хваленя Бога вzbудити. Й щожъ они на той конецъ творятъ? ничо такого, чого бы и вы сами творити не могли, скоробысьте лише хотѣли. Розважможъ!

Правдивый Христіанинъ знае, що Богъ есть сотворителъ его, що Богу онъ долженъ все що має, що онъ самъ цѣлый Богу принадлежить. Вѣдомо есть правдивому христіанину, що Богъ есть его Отцемъ найдобротлившемъ и найлучшимъ зъ всѣхъ отцївъ, всегда готовымъ помогти ему въ нуждахъ, потѣшити въ скорбехъ, защитити отъ вороговъ, поднести отъ упадку; всегда скорымъ къ прощено грѣшачимъ, коли искренно навернутся до него. Знае правдивый Христіанинъ що Богъ есть жереломъ всякої доброты, и що лише доброго находитъся въ сотвореняхъ, отъ него походитъ, що его совершенства суть безконечнї, що протое ничего не маємъ, що заслуговали бы на большу любовь надъ него. Знае наконецъ правдивый христіанинъ, що ничо на землї не може насытити желаній нашихъ, що Богъ сотворилъ нась для себе, що сердце наше не задоволится, доки шукати буде щастя въ кѣмъ будь іншомъ а не въ Бозѣ; знае онъ, що Богъ всеблагий желає, дабысьмо его любили, дабысьмо заслуговали собѣ на его любовь, и дабы онъ лише самъ булъ вѣчною любви нашей нагородою.

Такї суть мысли и гадки о Бозѣ вѣрного христіанина. Протое скоро пробудится онъ отъ сну, посвящає онъ першій свои рухи Богу, ему приносить свое сердце, благодаритъ, що чуваль надъ нимъ, и охо-

ронилъ его въ ночи, приносимъ ему всѣ дѣла начинаяющагося дня. Отправляе потомъ молитвы утреннѣ, „не устами лише молимся, но та-ко же мыслю и сердцемъ“ (1. Кор. 14. 15.); знае бо, что Господь Богъ слухае лише желаній сердця, а правдива молитва зависить не на словахъ, но на вознесенію сердця, безъ чого слова ніякои цѣны не имеютъ (S. Geg. Lib. II. Mor. C. XVIII.). Поновляе постановленье жити для Бога, ничего не творити, лише то, что ему есть угоднымъ, хоронитися всякаго прогнѣванія Бога; просить о потребной благодати, удаляяя отъ случайностей къ грѣху, на якій мѣрѣ бы наразитися и ханаеся всѣхъ средствъ, щобы недопуститися ничего злого.

Выполнивши свой долгости къ Богу, занимается звычайными обовязками стану и заводу своего; но и тамъ не забувае о Бозѣ. Якій будь есть его станъ и завѣдъ, выконуе должносты тогоже вѣрно и ревно, знающи, что Богъ есть, котрый его въ немъ поставилъ, и отъ него лише ожидае успѣху и плоду трудовъ своихъ.

Наконецъ коли иде до церкви правдивый Христіанинъ, входитъ тамъ, якъ „въ домъ, где Г. Богъ перебувае“ (Быт. 28. 16.) и заховуеся тамъ такъ, якъ належится передъ лицемъ Бога. Се творитъ особенно подчасъ Службы Божіи, где всю свою увагу звертае на то, що дѣяя на престолѣ, щобъ отдать Богу честь достойну, поблагодарити его и упросити милосердія его надъ собою; не стоитъ нѣмо, но отпovѣдае, спѣвае, читае.

Правдивый христіанинъ отправляе частѣше сповѣдь святу съ сердцемъ сокрушеніемъ и смиреніемъ, и сердечною волею поправитися и статися лучшимъ. Обвиняеся тамъ съ такимъ смиреніемъ, простою и унизеніемъ, якбы обвиняялъ себе передъ самимъ Христомъ и такъ такоже готовится до принятія святѣйшої тайны Евхаристіи, того то покорму небесного, котрый подае житъ душі.

Такій суть мысли дѣла и поступки правдивого Христіанина.

Пытаюсь теперѣ, христіане! чому той христіанинъ есть такъ отмѣннымъ отъ иныхъ людей? чому онъ може хвалити и любити Бога, коли противно мы гнѣвимо и безчестимо его?

Чиже онъ не мае старанности о рѣчахъ дочесныхъ? Чи може залишае должносты стану и заводу своего, або може що такого творить, чогобы мы сотворити не могли? Нѣ, творитъ и дѣлае онъ то само, що и мы творимъ и дѣлаемъ, однако онъ то творитъ съ чувствомъ и намѣреніемъ, якѣ ему вѣра впояе; онъ творитъ то для Бога, бо въ тѣмъ есть воля Божа, щобъ такъ творилъ, и въ тѣмъ вся тайна добрыхъ дѣлъ его, и намъ цѣлкомъ приступна, кобысъмо лише хотѣли; творитъ онъ то яко чоловѣкъ знаючій, що кромѣ добръ земныхъ, иныхъ еще добръ надѣятися має. Но мы, Христіане! творимъ всѣ, до чого возмемся, безъ уваги, безъ розважанія побудокъ до того наасъ приклоняющихъ; трудимося не маючи инишої надѣї кромѣ дочесной, ани видимъ инишой въ тѣмъ цѣли кромѣ дочесной; словомъ той христіанинъ жіе для Бога, онъ знае, що есть сотвореный къ славѣ Божій, що призначеніемъ его на земли есть служити Богу. Мы же якъ судимъ, по що есьмо сотворенї? чи такоже къ славѣ Божій и къ службѣ его? Ахъ! внїйдѣмъ въ себе самыхъ близше, и смотрѣмъ якъ дополняемъ toti должности. Смотрѣмъ, чи не забуваємъ о Бозѣ, щобъ лише о зе-

мли мыслити; чи wykonуючи даже должности вѣры, мы не гнѣвимо величества его?

Набирайможь чувствъ бѣльше христіанскихъ, Христіане! творѣмъ крѣпкое постановленье не отдалятися отъ Бога, а служити ему отъ всего сердца. Рано вручаймо ему, поновляймо тово врученъе въ протягу дnia, подчасъ своихъ трудовъ. Во всѣхъ приключенияхъ и обставинахъ житя добрыхъ чи злыхъ най мысль и сердце наше склоняется къ Богу. Притомнѣсть его свята най намъ буде всегда въ памяти; особенно же коли выконуемъ должности вѣры нашей. Вечеромъ пригадаймо си, щосьмо черезъ цѣлый день дѣлали. Чи поступалисьмо, якъ прилично правымъ христіанамъ. Скоро совѣсть въ чемъ насъ обвиняе, постановляймо лучше поступати дня завтѣшнаго. Розмышляймо частѣйше надъ совершенствами Божими; якъ дуже Онъ есть добрымъ, якъ достойнымъ любви нашей, якъ заслугуе на посѣданье сердца нашего, а зъ отси берѣмъ побудку хвалити его, любити, и служити ему по всѣ дни житя нашего. Аминь.

(Дальше буде.)

Практики душпаstryрскї одного сельскаго священника.

III. б) Иниш помении списы.

(Продолженіе.)

Що до грошевыхъ рѣчей брацтва и церкви слѣдуюче замѣчаю. У мене суть 2 села, а церковь лишь 1, и квестуютъ при Службѣ и на Всеночномъ братя и сестры матричного села, маючи 2 свои скарбоны, але и братя приолученого села мають свою особну скарбону; всѣ 3 скарбоны суть въ церквѣ и мае кожда по 3 ключа, 2 у старшихъ братевъ а 1 у мене (можбы ся и при 2 ключахъ обойти, такъ абы оденъ бувъ у одного старшаго брата, а другій у священника, але за каждый разъ коли треба, давати его другому старшому братови). Заставъ я бувъ, що грошѣ держалися у старшихъ братей дома, але тое скасовавъ емъ.

Грошѣ зъ квесту суть очевидно церковнѣ грошѣ. Каждый приходъ и выдатокъ записується у мене, а иде черезъ руки старшаго брата. Выдатками орудуе майже исключно старшій братъ матричного села, и зъ той скарбоны робится обрахунокъ зо 4 разы, а зъ тамтыхъ двохъ звыкли лишь 1 разъ на рѣкѣ. При обрахунку грошей я самъ не есмъ, лише або отвираю м旣 замокъ або даю имъ ключикъ м旣 и спускаюся въ тѣмъ на ихъ совѣстнѣсть, они потому кажуть ми результатъ обрахунку, а я порѣвную его зъ записами. Рѣжница мала не становитьсѧ, бо при такъ частыхъ и рѣжныхъ приходахъ и выдаткахъ легко тое бути може, а наветъ може якій приходъ або выдатокъ изъ омылки або запомненя незаписатися; принаймиѣй я такъ тую рѣчъ доси бравъ, и незнаю, чи цѣлковита точность и сходность есть можлива; если дѣйстистно де наблюдаеся, то прошу до Сиона донести, такъ якъ и о всякихъ

рѣчахъ, котрые практически значно лѣпше зробитися дали (бо то есть рѣчъ наша, то всѣхъ насы обходитъ). Але всегда треба старшихъ братей упоминати, абы они николи хоти и пару країцаровъ зъ тыхъ грошей самѣ никому не выжичали. — Розумѣется, що ще далеко больше мусить священникъ уважати, абы наветъ жадне найменше подозрѣніе на него самого внасти не могло ѿдо грошей церковныхъ; а кромѣ того есть у насы (въ Львовской АЕпархії) выразно заказано, ѿ священникъ зъ церковныхъ грошей наветъ жичити не може (хиабы ажъ за позволеніемъ Всесвѣтл. Консисторії.) А еслибы где такъ було, ѿ грошѣ тѣ черезъ руки священника идутъ и онъ ними орудуе, то конечно треба, абы если не частше, то хоти разъ въ рѣкъ шконтръ каси при людехъ зробити, и абы при томъ кто такій бувъ, ѿ умѣ читати и писати.

Для большого порядку и далеко лѣпши зrimости выдатковъ добре есть, абы всѣ звыклї или общї выдатки лише въ рахунку одной головной скарбони записовати (кромѣ грошей на довги выжиченыхъ и рѣчей специально для котрого брацаства справленыхъ); а если ся грошѣ на тѣ звыклї или общї выдатки цѣлкомъ або частно не изъ головной, але зъ другои котрой скарбони берутъ, то треба тогды тѣ взятіи грошѣ при головной скарбонѣ яко приходѣ изъ той другои скарбони, и зновь при той другой скарбонѣ яко даний до головной скарбони записати.

Грошѣ за брацкое свѣтло и зъ коляды можбы уважати за брацкѣ грошѣ; але у мене иде то всѣ до церкви, лише грошѣ за свѣтло при похоронахъ идутъ на брацкое свѣтло, а изъ коляды береся такожъ на набоженьство брацкое по рѣздвиенныхъ святахъ (на инишъ же набоженьства складаются).

Не знаю чи всюды такъ есть, але у мене люде дуже зъ країцаромъ рахуются, и трудно имъ хоти о маленькой якій выдатокъ (н. пр. если пріиде давати на свѣтло брацкое при обновленію тога свѣтла); дліатого ѿдо всякихъ складокъ (чи то на набоженьство, чи на справленіе чогось до церкви) я анѣ разу не настаю, и н. пр. дѣвчата не разъ жадного набоженьства черезъ рѣкъ немають (хлопцѣ вже зъ коляды маютъ) и дліатого также приставъ емъ на то, абы грошѣ за свѣтло при похоронахъ ишли на брацкое свѣтло.

Если ся грошѣ зъ церкви людямъ выжичае, то всегда за стемплѣванымъ квотомъ (або векслѣмъ) и процентъ треба добре пильновати; если кто больше якъ рѣкъ процентъ затягне, но треба и заскаржити (ели инакше порадити не можь), абы принаймнѣй капиталъ звернувъ, если може про бѣдноту процентъ за порадою старшихъ братей зменшитъ або и опустится ему (у мене на 10% жичится) а часомъ може и такъ выпаде, ѿто и часть капиталу священникъ самъ *titulo eleemosynae* за него заплатить. Есть то клопотъ великий зъ тымъ жиченемъ и лѣпше еслибыся обойшло безъ того (неразъ по смерти до вѣжника одинъ наследникъ на другого спыхае, або и впростъ отпирають довгъ); а всегда если ся выжичае, треба сумлѣнно уважати, чи есть правдива надѣя на отданье, бо инакше не совѣстнобы було, церковный грошѣ выжичати. Очевидно есть также далеко безпечнѣйше, малыми квотами жичити, нѣжъ великими.

3. Навелисьмо доси насампередъ найголовнѣйшія списы: пôдъ I. конскрипція и пôдъ II. головный (церковный) каталогъ дѣтей; потому пôдъ III. а. каталогъ посѣщенія, и ту пайдъ III. б. каталоги шкôльныи и списъ братей, а теперь ще оденъ маленький, але важный списъ приходитъ: Треба такожъ пôдъ рукою мати картку (чи то особну, чи при якихъ будь іншихъ ногаткахъ), где скорочено нотуються особливо

1. хорû, абы собѣ часто можь пригадати на посѣщеніе ихъ, доки ще не суть реконвалесцентами; и

2. тâ що якого напомненія потребуютъ. До нихъ належать такожъ *matres illegitimaæ*, которыхъ очевидно треба также (больше менше въ 40 день по рождествѣ дитини) упомнути, абы въ своимъ сумнôмъ состоянію не загибали, але правдивымъ и прилѣжнымъ покаяньемъ спаслися: рѣшительне и пълковите откіненіе всякої случайности до грѣха, пильнованье набоженьства, а если може про бѣдноту не могутъ, то хотьчаста сповѣдь (хочь въ пожиченой одежи, чи то въ недѣлю, чи въ будній дни) — и якъ красне и добре есть правдиве покаяніе и яке милосердье и любовь Г. Бога для наасъ, и до якои великои цѣли и добра покликаніи мы! Гдекуда есть звычай, ѩо они приходять до выводу; благословенъе звуклого выводу очевидно давати имъ не можь, але можь послѣднюю молитву 9. часа прочитати, и всегда тую способність до упомненія сего употребити.

3. Ще есть одна важна рѣчь до занотованія, або на той самой картцѣ, або на іншомъ якомъ мѣсци, але знаками лише душпаstryеви зрозумѣлыми, т. е. *reservata*, отъ которыхъ *indirecte* розрѣшилисьмо, ѩо особливо на селѣ весьма часто трафлятися може. Моральна учить, ѩо хоть и не маємъ власти на резервата, однакожъ неразъ можь и треба *indirecte* отъ нихъ розрѣшити, т. е. если яка важна причина розрѣшена требуе. Суть рѣжній такій причины (зри о т ôмъ моральну); а въ особенности належать ту *тайни* резервата на селѣ майже всегда, по неже на селѣ звыкло всѣмъ явно есть, кто ся сповѣдае, или бинъ по тому причащаеся, отже черезъ взбороненъе причастія повсталабы неслава для кающагося, а часомъ м旤гбы наветь и грѣхъ его выявится. При т ôмъ треба але доконче, абы а) кающійся кромѣ задержаного грѣха ще и іншого якого нездаржаного, теперѣшнаго або давнѣйшаго, сповѣдався и муситъ му ся такожъ б) наложити обовязокъ, абы прислѣдуючої сповѣди ще разъ сповѣдався задержаного грѣха, ѩобы по отриманої тымчасомъ власти бувъ *directe* отъ него розрѣшеный. Але такій *indirecte* розрѣшений кающійся не має обовязку, абы борзо зновъ сповѣдався (хібабы було конечною рѣчкою, ему то за покуту задати, но и покута така задана часто не выполняется); отже бинъ м旤гбы ажъ за рѣкъ зновъ прйтти до сповѣди: длятого муситъ парохъ такій *reservata* собѣ нотовати, коли подае о власть; зновъ знакъ мати, если вже власть отримавъ; и ажъ тогда змазати, если вже кающійся прйтшовъ зновъ до сповѣди. — Зновъ взглядомъ явныхъ резерватовъ, о которыхъ парохъ напередъ знае, неразъ буде порадно напередъ о власть просити, нѣмъ ѩе кающійся до сповѣди прйтшовъ; бо и при явныхъ резерватахъ могутъ бути причины, ѩо потому требабы *indirecte* розрѣшити (зри моральну), а очевидно лѣпше есть, если въ такомъ разѣ отразу *directe* розрѣшится. (Неразъ можь думати, ѩо користнѣйше буде для

спасеня кающагося, если одразу разрѣшится и що въ противномъ разѣ онъ довго въ грѣху позостане, може ажъ за рѣкъ зновь прїиде, а може и цѣлкомъ сповѣдь залишитъ.) Ты и такй напередъ поданій резервата треба себѣ занотовати.

(Прод. слѣд.)

ПРИМѢЧАНІЯ О НАШОЙ ДОЛИ.

„И ждахъ сокорбящаго, и не бѣ, и утѣшающихъ, и не обрѣтохъ.“
(псал. 68.)

(Конецъ.)

За справованье священнодѣйствій приватныхъ може лишь токо взяти, що му люде добровольно дадутъ, а болѣше анѣ вымагати, анѣ наветъ своей належитости выекзековати не може, особливо нынѣ, где незваній надзирателѣ каждый крокъ и поступокъ священника слѣдятъ. Колько-то мусить священникъ для бѣдныхъ отслужити розличныхъ функцій, ба неразъ и запомоги, не вымagaючи ніякои нагороды.

Домы парафаильнї (резиденції) часто такъ нужденій, що якій панъ комисарь не хотѣлбы въ нихъ своихъ коней або коровъ помѣстити. Не оденъ священникъ и не одна жена священника передъ часомъ пойшли въ грѣбъ зъ причины такихъ резиденцій!

Що до приходу зъ огорода и грунтѣвъ, то треба панамъ знати, що на тото все працює и священникъ самъ и его жена и его дѣти, особливо доросли дочки, трудится челядь, котру и погодувати и одячи, и оплатити треба, роблять щоденій дорого оплаченій наймити, а тото все потребує кромѣ заходу працѣ, надзору и великого грошевого накладу; ба и тогды еще той приходъ непевный, бо якъ ся неуродить, забере вода, попсуетъ и знищить градъ слота або огонь, а зараза видре худобу, то пропали и трудъ и гроши, а жити такой треба мимо того всѣго!

Зрештою абы можь господарити, треба мати отповѣднї снаряды и худобу т. е. инвентарь и живый и мертвый, а тото все потребує значного капитала, которого священникамъ никто не дає, анѣ край, анѣ громады; при тѣмъ однако оплачують значнї квоты отъ того несталиго приходу изъ господарства, чи то въ формѣ додаткѣвъ зъ фонда религійного, чи въ формѣ авцид-овъ отъ конгруи. Правда, що и великимъ и малымъ господарямъ не дає никто грошей на инвентарь, але коли они лише своего дому и господарства пильнують, то священникъ має и парапію и школу, котрї го часто отъ господарства отривають.

Въ конецъ забываютъ тотй, що священникамъ ихъ доли завидуютъ поровнati и противопоставити, колько коштує людей сидачихъ въ мѣстѣ а священникѣвъ сельскихъ наука и утриманье дѣтей, а въ разѣ хоробы помочь лѣкарска! Погляньте-но въ шематизмы щороочно, колько то умерає священникѣвъ и ихъ женъ въ молодомъ вѣку въ великой части отъ недостатку средствъ и скорои помочи лѣкарской, не мовячи уже о дѣтяхъ, котрї родичамъ священникамъ не менше милѣ якъ людямъ мѣйскимъ!

А если до того всего клопоту священникъ мае 2 або 3 филіи и школы тамже, колько-то онъ дней стратитъ и его наймить и его худоба щорочно, не побираючи за тое нѣякихъ діетъ; колько ся намокне, намерзне, напсуе и здоровья и одежи, колько то разбѣтъ треба и вѣзъ направити и конѣ подковати, а еслибы того все пораховалъ, тобы и вѣ 10-ой части не стало за тотй мнимй доходы и зъ живого и зъ умерлого! А якъ прииде епидемія, священникъ не пытае, сиѣшти где го взывають и никто го не пожалуе, а якъ лишитъ вдову и сироты, то за нихъ не дбае, якъ бы ихъ мужи и отцы не були публичными служагами якъ иинш урядники и професоры!

Коли только клопоту и журбы съ господарствомъ, такъ чомужъ мовлятъ, не винаймаютъ поля и сѣножати церковнї, тай за готовї гроши не купуютъ собѣ живности якъ мѣйскї люде? На тое легко отповѣсти. Тамъ где грунта вѣ великихъ парцеляхъ, земля плодородна, можебы кто и наймилъ на 2—3, роки особливо если недавно були наезенї, и еслибы були до того отповѣднї будынки господарскї, но вѣ тѣмъ разѣ мусѣлбы ся священникъ выносити зъ оттамъ где?! Зауважати также належитъ, що вѣ доброй земли по великихъ селахъ, мають люде звычайно самї подостаткомъ поля, непотребуючи чужого управляти.

Вѣ земли же пустой, вѣ горахъ, на глинкахъ, на мокрявинахъ подгѣрскихъ и тамъ где грунта церковнї роздробленї вѣ маленькихъ кусникахъ разметанї неразъ на 1 милио □, никто и за просьбою не схоже наймити. — На конецъ додати треба, що наветь на случай найму церковного грунту мусѣлбы священникъ наймати фѣры и куповати и возити зъ мѣста живности, бо якъ вѣдомо на селѣ лише жидъ може купити чого му треба. Также до церквей дочерныхъ и до школъ тамже єздятъ нынѣ священники своими кѣньми по наибольшой части, а то для святого супокою, и отверненя закиду, що священники не дбають за школы; а еслибы занехали господарку, чтобы имъ схотѣлъ давати бесплатнї подводы, якого бы то шуму наробили певнї люде за тѣ „форшпаны“.

А тымъ скептикамъ котрї кажутъ: Та чого ся пхають молодї люде вашї до семинарї, коли знаютъ, що имъ потому такъ лихо буде? отповѣсти можу, що бѣльша часть тыхъ молодыхъ людей вступаючихъ вѣ семинарї переняти идею христіянства, съ одушевленьемъ посвящаются наукамъ богословскимъ, охотно хотятъ служити такъ взнеслому дѣлу, веденя людей середъ покусъ и тернистой дороги житя туземного, до щасливости вѣчной черезъ проповѣданье божественой, едино спасительной науки христіянско кат.

Если находится подостаткомъ людей не лише изъ необразованой, але такъ званой найобразованѣйшой вероты, котрї съ одушевленьемъ вступаютъ до вѣйска, съ одушевленьемъ бути рѣвныхъ собѣ людей, рѣжутъ, калѣчатъ, убивають и тымъ ся похваляютъ, такъ чомужъ люде маючи служити Богу и розносити згоду и супокой, лагодити споры, годити, потѣшати, крѣпити близкихъ своихъ вѣ различныхъ пригодахъ житя, чомужъ бы и того не мали такожъ мимо прикостей що ихъ вѣ будучомъ станѣ чекають, посвящати ся также съ одушевленьемъ станови священическому. А по просту гдяекимъ мудрагелямъ

можь также отповѣсти, что и для того вступаютъ молодыи люде до семинарии, бо знаютъ, что нынѣ еще священниковъ такъ якъ урядниковъ професоровъ и пр. люде потребуютъ, а если колись недай Боже настанутъ часы, что не буде треба священниковъ, то певно и наші дѣти будутъ шукати иного стану и занятія. Иначе рѣчъ ся мае, коли згадаемъ, что той кусень хлѣба при рѣвныхъ студіяхъ и заслугахъ, при еднакомъ управлению не рѣвно раздѣленыи, что однѣ за свой трудъ могутъ хоть выгѣдо жити, а други при бѣльшой працѣ и трудахъ и вижити не могутъ, проводячи дни свой въ неустанной журбѣ о хлѣбѣ насущный и долю своихъ бѣдныхъ дѣтей. Нужда межи священниками черезъ половину не булаги такъ страшна, еслибы уже разъ унормовано и установлено розумній правила для промоціи клира, а о тѣмъ въ слѣдующей дописи.

M. K. Розважный.

Вѣйна теперѣшна діявола противъ Бога въ родѣ людскомъ.

Колька слѣвъ дуже важныхъ, щобы зъ грунту познати и зрозумити борбу и стремленія нынѣшнього часу, и щобы возбудити насъ изъ сну.

Cii со Агнцемъ брань сотворять. и Агнецъ побудить л. (Апок. 17, 14.)

Укажемъ въ слѣдующомъ I. фактъ головной теперѣшной борбы приклонниковъ діявола противъ Бога на земли; дамо потому II. оцѣненіе подставы и намѣреній тыхъ людей, и наконецъ III. практичній послѣдствія для нась.

I. Фактъ.

Göthe каже: Das tiefste Thema der Weltgeschichte ist der Kampf des Glaubens mit Unglauben. Истинно, то а не иные есть головне пытанье человѣка и всего человѣчества: жити и уладитися або въ вѣрѣ або безъ вѣры, або съ Богомъ и посля законовъ Божихъ, або безъ Бога посля власного своего розуму, дабы человѣкъ самъ себѣ бувъ Богомъ. Есть то борба діявола противъ Бога, бо всѣ старанія злого духа въ свѣтѣ въ тѣмъ стоятъ, дабы такъ якъ би самъ гордостію своею однавъ бѣдъ Бога, и человѣка одорвати бѣдъ Бога, и тымъ способомъ погубити человѣка и пановати надъ нимъ.

Борба тая зачалася въ раю; бо и щожь иного значатъ слова діявола до первыхъ людей: „не смертю умрете (лишаючи Бога и законъ Его) будете яко бози, вѣдяще добroe и лукавое?“ и щожь иного хотѣли першіи наші родичи, слухаючи діявола, якъ не то, дабы безъ Бога жити и добро мати, дабы самимъ себѣ Богомъ бути? Борба тая въ раю зачата, продовжается въ рѣвныхъ формахъ черезъ цѣлый часъ существованія сего свѣта, и буде продовжатися до конца сего свѣта. Але цѣлкомъ особливо явною и выраженою есть она въ нашихъ часахъ и прибрала огромній розмѣры и небезпечнѣсть посредствомъ соединенія

приклонниківъ діявола въ межинароднѣмъ тайномъ союзѣ вольномулярскому або масонському. О томъ даю ту пару выписовъ.

Der Sendbote des göttl. Herzens Jesu (Monatschrift des Gebeatsapostolates, Innsbruck.) дає въ 1 сошитѣ 1880 до мѣсячной интенції на Сѣчень: „Die Widersachen der Kirche“, слѣдуюче объясненіе:

Sein Ziel zu erreichen, das kein anderes ist, als von den Menschen an Gottes Statt Anbetung zu erlangen, über sie zu herrschen, und durch solche Herrschaft sich für den Verlust des Himmelreiches zu entschädigen, hat Satan von jeher es als einfachstes und sicherstes Mittel angesehen, Gott nachzuäffen. Es nennt ihn darum auch ein heiliger Lehrer den Affen Gottes. Das vorzüglichste und der Inbegriff aller Werke Gottes ist die heilige Kirche Jesu Christi. Darum gibt es aber auch eine, wie der heilige Johannes in der geheimen Offenbarung sie nennt, „Synagoge des Satan“, die es sich zur Aufgabe gestellt, die Kirche Jesu Christi, folglich das Christenthum zu vernichten. Wo diese Synagoge sich findet, hat Felix Payt, einer der bekanntesten Adepten der Maurerei gesagt, da er sie (die Maurerei) die „Kirche der Revolution“ nannte und was das bedeutet, erklärt Proudhon, da er als ersten Revolutionär den Satan bezeichnet. Uebrigens redet Payt deutlich genug, da er offen heraussagt, die Freimaurerei habe die Mission „die christliche Kirche zu ersetzen.“ Es ist heute nicht unsere Aufgabe, über das Wesen des Maupertums zu handeln; wer sich genauere Kenntniss davon verschaffen will, dem empfehlen wir das Buch von G. M. Pachtler S. J., betitelt: der stille Krieg gegen Thron und Altar, nach Dokumenten (bei Habbel in Amberg), sowie die ebenso interessante Schrift: La Franc-Massonerie et les projets Ferry, 22 edition (Paris, Gervais rue de Tournon). Wir bemerkern nur Eines, dass diese Synagoge schlau ist, ganz wie ihr Vater. Sie lässt mitunter ihrem Ingrimm gegen die Kirche Christi freien Lauf, sie hindert z. B. den Bruder (Freimaurer) Van Humbeck, der malen Unterrichtsminister in Belgien, nicht, zu sagen: „Der Katholizismus sei ein Leichnam (Cadavre), der dem Fortschritte des menschlichen Geistes den Weg versperrt“, sie gestattet dem französischen Unterrichtsminister Ferry das Wort, unsere heilige Religion sei „die gesammte brigademässig geordnete menschliche Dummheit“, sie verstattet dem Br. Lafarque auf dem Congresse zu Lüttich das Wort: „Krieg gegen Gott, das ist der Fortschritt“ und dem Schuster Pelerin auf demselben Congresse den Ruf: „Wir wollen nur Wegräumung der Hindernisse; hindern uns hunderttausend Köpfe, so mögen sie fallen; ja. Aber sie weiss sich auch nach den Leuten zu richten, die sie zu bearbeiten hat; nicht Allen gegenüber findet sie eine solche Sprache zweckdienlich, sie würden zu sehr von ihren Plänen zurückschaudern; darum sagt sie den einen, die nicht viel zu denken gewohnt nur auf den Schall des Wortes achten, nicht die katolische Kirche sei es, was sie bekämpfe, sondern nur der Ultramontanismus, der Jesuitismus, schliesslich der Klerikalismus. Sie ist noch schlauer. Weil es denn doch gar Vielen zu arg erscheinen würde, sollten sie merken, dass man Gott, seinem eingeborenen Sohn Jesus Christus, seiner Kirche den Krieg erklärt, dass man Alles, was einem gläubigen Herzen noch

heilig ist, in den Koth zu treten beabsichtigt, darum ruft sie den Gutmuthigen zu: „Kommt, fürchtet nichts für euren Glauben von uns; das sind persönliche Fragen, mit denen man sich bei uns nicht beschäftigt. Ihr mögt auch forthin glauben, was ihr wollt, in euren Kirchen mit euren Glaubensgenossen beten, wenn ihr aber zu uns hereintretet, dann steht ihr auf einem freieren Boden, auf dem der Moralität und der Menschenliebe; da lasst ihr dann alle diese Zwiste betreff der (Glaubens-) Lehre, alle diese religiöse Eiferstichtelei bei Seite, und bietet eure Hand zur Mitwirkung allen Menschen, die mit uns am Glücke der Ihresgleichen zu arbeiten wiinschen.“ Was ist aber solch eine Sprache anders, ale die Quintessenz der Gottlosigkeit? Also man kann die Wohlfahrt auch ohne Religion, ohne Gott, ohne Christus erlangen und in der Welt begründen! Heisst das nicht Gott, seinen göttlichen Sohn als höchst Ueberflüssiges hinstellen, und durch die Verachtung, der man ihn dadurch preisgibt, ihn bekämpfen, ihn aus den Herzen herausreissen? Wenn man diesen Gott, diesen Erlöser, diese katholische Kirche offen in der Schule lästerte, das katholische Kind, seine katholischen Eltern würden sich entsetzen; — aber gelangt die Synagoge des Satans nicht eben so wirksam und noch sicher zum Ziele, wenn sie das Kind auf Gott, auf den Sohn Gottes, auf die Kirche vergessen macht, wenn sie es gewöhnt, Alles ohne Gott sich zu erklären, wenn sie es praktisch anleitet, sittliche Güte und Wohlfahrt ohne Gott, ohne Jesus, ohne Religion gewinnen zu wollen? Und das geschieht, und nicht allein in Amerika und in Europa, nicht blos auf französischen und belgischen Hoch- und Kinderschulen, das geschieht auch anderswo. Und was wird, was muss die Folge sein, wenn der Herr sich nicht erbarmt, und wenn noch redlich Gesunde die Augen nicht aufmachen, und wenn die, die berufen sind und von Gott die Macht erhalten haben, seine Kirche zu schützen, Furcht haben vor der Synagoge des Teufels? Wir wissen darum aber auch, um was wir besonders das göttliche Herz Jesu bitten sollen.

Изъ наведеного дѣла: *Der stille Krieg gegen Thron und Altar*, выписую ту кавалочку изъ введенія:

Der Kampf gegen Thron und Altar ist auf der ganzen Linie entbrannt. Der Liberalismus in allen seinen Schattirnungen, vom friedlichen Blau bis zum blutigen Roth, ist gegenwärtig Herr der Lage. Die Monarchien, welche sich ihm ergeben, lassen sich halb willenlos von den Wellen weitertragen, und steuern, mitten unter den Versicherungen loyalster Treue von Seiten der gebietenden Partei, unaufhaltlich zur Republik. Diese selbst aber wird nicht mehr die Lamartinesche von 1858, sondern die socialdemokratische sein. Solche Erfolge sind bei der weltberühmten Geistlosigkeit und inneren Zerrissenheit der genannten Partei doppelt wunderbar. Wir können sie nur erklären aus der Organisation, welche hinter dem Liberalismus steht, nemlich aus dem internationalen Geheimbunde der Freimaurer, welcher, unter dem Schutze beginnstigender Ausnahmsgesetze, besonders in den letzten zwei Jahrzehnten so reissende Fortschritte machte, dass er sich selbst einer Zahl von siebenzehn Millionen „Brüder“ röhmt. Zu ihm zählen notorisch die meisten Mitglieder

der liberalen Ministerien in Italien, Spanien, Portugal, Frankreich, Belgien und anderswo; zu ihm gehören die gefürchtesten demokratischen Agitatoren und die Führer der liberalen Parteien in den Kammern; in ihrem Dienste schreibt, theils bewusst, theils unbewusst, die liberale Presse... Wir werden in den folgenden Zeilen sprechen von dem stillen Kriege des Geheimbundes 1. gegen die katholische Kirche, 2. gegen das Christenthum, 3. gegen das Königthum, 4. gegen die sociale Ordnung, 5. gegen Gott selbst. Wir gebrauchen meistens Urkunden und unbestreitbare Aussprüche der Loge selbst.

Щобы еще одинъ прикладъ дати, въ якихъ рукахъ терерь по найбольшой части власть въ державахъ спочивае, наводжу кавалочокъ изъ Linzer theor. praktische Quartalschrift (Heft IV. 1879. S. 797):

Wenn es losbrechen sollte, dürfte der „Tag des Blutes“ wohl seinen Namen verdienen, und das nmsomehr, als an der Spitze der obersten Polizeibehörde in Paris ein Mann steht, der es Danton, Marat, Santerre etc. ganz gut gleich thun dürfte. Andrieux heisst er, dem die Sicherheit anvertraut ist. Von im ist eine öffentliche Rede bekannt, in welcher er unter Anderem sagte: „Eine Revolution wünscht ihr? Ich sage euch, drei Revolutionen sind nothwendig, eine politische, eine sociale, und eine religiöse“. Nun der Mann hat es jetzt in der Hand, dieser dreifachen Revolution die Wege zu bahnen, ihr freie Bahn zu schaffen.

Якажь есть цѣль и яке намѣренье общества вольномулярскаго? 1. Негативна цѣль есть, обалене нынѣшнаго религійного, соціального и политичнаго порядку межи людьми, а передовсѣмъ обалене впры христіанской и уволнене людей отъ ига религії, котра пôслia ихъ мнѣнія якбы яка змора въ сиѣ гнете народы, есть „перепонюо всякого поступу“, есть „региментарно-уложеніемъ собраниемъ всei глупоты людской“: „война противъ Бога, то есть поступъ!“ и „если стотысячъ головъ намъ на перешкодѣ, то наї падаютъ всѣ!“ — 2. Цѣль же позитивна на мѣсци обаленого Христіанства и нынѣшнаго порядку есть на око дуже красна и шумна: Гуманнѣсть, обще добро всѣхъ людей и народовъ на подставѣ чисто человѣческой, универсальна република вольномулярска.

И кто же не изнае ту цѣлкомъ явно дѣло діявола въ родѣ людскомъ, котре онъ роспачавъ въ раю? Чижь не цѣлкомъ тосамо онъ обѣцовавъ тогды людемъ; що увѣльняться отъ зависимости отъ Бога, и самъ въ собѣ добро мати будутъ? Вправда не всѣ массоны втаемничаются въ остаточну негативну цѣль, обалене всei религіи и существуючаго порядку (ср. повысшій артикулъ въ Sendbote); але даючисязвести черезъ зводничу позитивну цѣль, всѣ они, такъ якъ и всѣ либералы, мусятъ мимоходъ и тымъ негативнымъ цѣлямъ вышшихъ степеней вольномулярства служити. Ктобы хотѣвъ о тѣмъ всѣмъ точнѣше и пôслia документовъ пересвѣдчитися, наї читае наведене дѣло; Der stille Krieg gegen Thron und Altar.

Сихъ пару словъ послужать намъ, щобы зъ грунту зрозумѣти борбы и стремленя нынѣшнаго часу. Если отже читаемъ донесеня въ газетахъ, що н. пр. въ Франціи пурификуются суды, уряды, войсковѣсть и дипломація въ цѣляхъ републиканскихъ, то вже будемъ знати,

яка то република есть намѣрена; або если революціонисты россійскій пропамятникомъ оголошуютъ, що не перестануть воївати противъ правительства и царя, доки край не достане конституціи, тожь такожь розумѣемъ, якои то они конституції хотятъ: насампередъ революція релігійна, безконфесійнѣсть, есть намѣрена, а на тѣмъ грунтѣ потому и соціальна и політична революція маєся перевести. А понеже суспольнѣсть людска ще въ загалѣ совсѣмъ не есть того духа, длятого головнымъ средствомъ розширеня духа безрелігійности межи народомъ суть для тихъ слугъ діавола *безконфесійній школы*, що они особливо власне теперъ въ Франції и Бельгії межи католическою и релігійною людностю ненадто вводять; а знаємъ, що и нашими основными законами держава и школа на засадѣ безконфесійности поставленій суть.

Кромѣ союза вольномулярскаго есть найголоснѣйшій въ нашихъ часахъ межинародный союзъ соціалистичный, такъ звана *Интернаціоналка* (*Die Internationale*). И теперѣшній соціалисты всѣ откидають релігію, Бога и житѣе вѣчне, узнаютъ лишь житѣе земнѣе чоловѣка, и хотятъ добра и щастя въ заспокоеню потребъ сего житїя для всѣхъ людей, посредствомъ рѣвнаго роздѣлу и вспѣльности маєтку и працѣ въ товариствѣ людскому. Вольномулярѣ преимущественно революцію релігійну и політичну, соціалисты же революцію соціальну на оцѣ мають; въ усуненю же Бога и релігіи и обаленю существуючого порядку оба товариства сходятся, лишь вольномулярѣ не всегда явно зъ тими негативными своими цѣлями выступаютъ, такъ якъ соціалисты. Вѣдай далеко можнѣйша и протегована есть секта вольномулярска и князѣй и царѣй належать до того союза — що зъ отсіи толкуєся, понеже многій межи владцями земскими самій засадами невѣрства перенятій суть, а особенно длятого, понеже негативна цѣль вольномулярска не всѣмъ, отже и имъ ясно не сообщаєся; где зновъ соціалисмъ въ разѣ неспокоеvъ далеко борще возмутити може масы, убожествомъ бѣльше менше угнетенїй.

При конці сей I. точки додаю ще слѣдуючу увагу. Могбы кто скажати: якимъ способомъ могутъ люде тѣ становити войско діавола и войну его противъ Бога и Христа Его прозадиги, коли они самі въ діавола не вѣрять? Но то нічо до рѣчи не має; несомнѣнно и цѣлкомъ явно, якесъмо тое видѣли, лежить въ тѣмъ цѣла справа злого духа въ родѣ людскому, и онъ людьми тими черезъ ихъ несвѣтнѣсть и гордость водитъ; а що въ него не вѣрять, зъ того онъ самъ якъ найбѣльше радъ есть, и певне имъ ся являти и невѣрству ихъ мѣшати не буде, ажъ доки ихъ вже цѣлкомъ певныхъ не буде мати въ рукахъ своихъ, або при смерти (такъ якъ тое у Вольтера було), або ажъ по смерти ихъ. Зр. статію: „Свѣтлій и темній духи“ въ Сіонѣ 1878. ч. 8., где также видимъ, що явленія злого духа (але въ іншихъ стосункахъ, іншимъ людямъ) и въ нашихъ часахъ не бракують (додаю, що оповѣданье въ Сіонѣ наведене, походитъ отъ Всч. О. Ивана Наумовича.)

(Прод. слѣд.)

ДО ВЕЛИКОПОСТНОИ ХРОНИКИ!

Доставивъ

іер. Данило Танячкевичъ.

Душе моя, душе моя, востани, что спиши?
Конецъ приближается и имашь молвить, во-
спряни убо, да пощадитъ тя Христосъ Богъ
вездѣ сый, и вся исполняй.

*Кондакъ по 5 пѣснѣ на Утрени съ четверть
5. тыжнѧ св. вел. Посту.*

(Великій постъ яко весна душевна. — Способы церкви св. до выкликанія такого жи-
тия. — Бракъ успѣху черезъ „уныніе и небреженіе“. — Громадный характеръ та-
кого зѣявиска. — Рускій Сіонъ яко природный центръ для выявлянія житя духо-
внаго. — Его заслуги. — Практичній труды Пресв. Епископа Спльвестра. — Теоре-
тичній труды ОО.: Дра Саринского, Бачинскаго, Шиха, Гальки, Третяка. — Ихъ
значеніе. — Теоретичній практики де якихъ душпастирѣвъ въ великому Постѣ. — Тріодь
постна. — Хроника де якихъ практическихъ душпастирскихъ трудовъ. — Надѣя
на воскресеніе.)

Святый великий постъ представляется намъ яко весна житя ду-
шевнаго. Кажде часове, туземне житъе має свою зиму, кажде має свой
сонъ. Есть то нѣбы его отночинокъ. Но жадна зима не есть такъ довга
и лютая, жаденъ сонъ не есть такій тяжкій якъ у человѣка. О! той
страшный сонъ грѣшного людскаго житя... И якими же то прерѣжными
способами не стараеся церковъ наша настъ зъ того сну зимового въ
тѣмъ часѣ збудити!... Она организуе формальную когорту зъ стальныхъ,
нѣбы заприсяжненыхъ будителѣвъ: зъ такого Закхея, зъ такого Мы-
таря, зъ такого блуднаго сына (Недѣля 32 Закхея, Мытаря и Фарисея,
блуднаго сына). Потому каже тѣнямъ гробовыхъ въ цѣломъ навалъ
передъ нами переходити (суббота мясопустна). Каже доносится до насъ
безконечному болѣзnenому стонови и безконечному радѣстному кликови
душъ (недѣля мясопустна). Пукае о двери сѣдои минувшости, каже
пророкамъ передъ тысячами лѣтъ почившимъ, ворожити будучность,
що по за тысячи лѣтъ сягае (Парамен зъ Іоила, Захарію, Ісаю на 6.
часѣ почавши отъ сырной середы). Каже райскому запахови на годину
до насъ доходити (суббота сырна), котрого относить скоро страшна
противна буря (выгнанье первыхъ родичвъ зъ раю: недѣля сыропу-
стна). Каже землѣ, и житю на нѣй повставати передъ нами въ цѣ-
лой повнотѣ силою всемогучаго, животворячаго слова; выказуе его
взростъ и упадокъ, увидатнющи той контрастъ при кождыхъ послѣ-
дныхъ променахъ заходящаго сонца и при кождой першой тѣни надхо-
дячои ночи („Книга бытія“ читана на вечерняхъ на всѣхъ постныхъ
дняхъ цѣлого посту). Одслоняе таемницѣ житя (Премудрости Соломо-
новїй, читаній на тыхже). Годинникъ житя выбирае голоснѣйше годины
(часы въ великому посту). Коли огонь житя, якого розвело и подсы-
чуе на свѣтѣ беззаконство, такъ дуже доцѣкае, спускае на насъ bla-
годатну росу (Неустанна память трохъ „отроковъ“ въ „пещи“ хал-

дейской, котра кульминуе на правдиво старо-трагичный способъ въ пѣсни „да исправится“ — котру мимоходомъ зказавши трохъ молодцѣвъ спѣвати повинно, не двохъ — съ отпovѣдями хоровъ якъ бы ея ехомъ)... Нѣбы терцеть соловѣвъ неустанно лящить о нашій уши (Трипѣнцѣ св. Андрея Критскаго, Теодора и Госифа Студитовъ)... О! ты предобра, о ты свята Мати! Съ якою любовію, съ якою чулостію, съ якимъ розумомъ она то все робить! Але якъ то тяжко насъ пробудити!... Нѣбы то мы вже встали, нѣбы принялися за дѣло душевного житя, нѣбы отбываемо вже той піость! Та якій ще заспані! Якъ то все поверховно дѣлается! О! якъ вѣрою оттискає такій станъ душевный наша свята церковъ, коли на Стиховни на утрени въ середу сырну спѣвае: „Отъ брашенъ постящеся душа моя, и страстей не очистившияся, всуе радуешися неяденіемъ: аще бо не благовременіе будетъ ти ко исправленію, яко ложная возненавидѣльна будеша отъ Бога...“ Для тогоже она, знаючи насъ, упоминае (на веч. въ середу въ першій тыждень): „Постящеся братіе тѣлеснъ, постимся и духовнъ: разрѣшимъ всякий союзъ неправды, разторгнемъ стропотная нуждныхъ измѣнений, всякое списаніе неправедное раздеремъ...“ Та якъ же даремне! Даремне кличе (веч. на стих. въ середу сырну): „Возсія весна постная, цѣль покаянія: очистимъ убо себе братіе...“ Даремный голосъ въ молитвѣ неутихающаго св. Ефрема: „Господи, владыко живота моего: духъ унынія, небреженія... откажи отъ мене!“ Даремне такъ сильно зазываете Апостоль: „Ночь убо прѣйде, а день приближися, отложимъ убо дѣла темнаго и облечемся въ оружіе сѣства.“ (Апост. Нед. сырн.) Даремне силуяся св. Андрей Критскій добути зъ насъ живый жаль: „Откуду начну плакати страстнаго ми житія дѣлъ?“ (Полунощн. I. понедѣлка). Даремне! заспаній не дочуемъ того! И „всякое праведное писаніе пренебрежено бысть“ була бы отпovѣдь на той его душевный подвигъ що до насъ его власными таки словами!

Такій прологъ складається поневолѣ самъ, коли входимо въ середину на шои грѣшной души, щобы оглянутися надъ тымъ, що у насъ сталося, а що статися повинно. Кажемо у насъ, а не у каждого поодинокого зъ насъ. Ту послѣдну хронику нехай списує кожного поодинокого совѣсть въ потребу Того, который „не воздремнетъ, ниже уснетъ“. Для нашои хроники могутъ лишь годитися зъявиска громадній, котрый такъ животворній въ собѣ, такъ мало до оживотворенія всего, що по за собою, служать, бо загальний духъ „унынія и небреженія“ ихъ паралижує. Придивѣмся имъ! Они таки то выбитні!

Незаперечно есть „Рускій Сіонъ“ тымъ природнымъ центромъ, де наше житье духовнє, религійне скуплятися, увидатнятися а тымъ самымъ черезъ него и оживлятися повинно. Десятый рокъ служить вже онъ той взнеслой справѣ розбудженія нашего духовнаго житя. Въ тыхъ десятохъ лѣтахъ нагромадилося въ немъ не одного сказатибъ, пального духовнаго матеріалу, котрого-бы лишь іскра самоизнання доткнутися потребувала, щобы значимъ поломенемъ житя помежи нами подудо. Но той іскри недостає! Переходилобы то далеко рамы нашои короткой хроники, колибысьмо хотѣли все то, що вартного въ „Рускому Сіону“ въ его цѣлыхъ 9 рочникахъ и части десятого здѣбеся, въ стислой

системѣ, съ его внутреною вартостею и придатностею для загалу священства переходити. Значилобы та писати критику, яка не мѣстится въ заложеню нашего короткого Revue. Мы поднесемо только тѣ рѣчи, котрій бѣльше менше пôдъ названье зъявискъ пôдойти могутъ, въ томъ разумѣнію того слова, якесъмъ повыше подали. — Рефлектирующи передъ всѣмъ на ту лекшу до заинтересовался нею, се есть на практичну сторону, то подыбумося съ працями теперѣшнаго Преосвященнаго епископа Сильвестра Сембраторовича, котрый старався пôддати особливе молодшому священству порадники въ правахъ сопружества, сповѣди. Чи осягнувшъ дѣнь ними цѣлый намѣренный результатъ, то мы на певныхъ даныхъ операючись, осмѣлимся сказать, що: ледво! Но гôрше нерѣвно рѣчь маєся съ теоретичными трудами! — Межи такими замає такъ по часѣ, якъ и по цѣнности переднѣйше мѣсце артикулъ дра Сарницкаго: „Мойсеева повѣсть о сотворенію свѣта“, въ перервахъ въ трохъ рочникахъ появляющейся. Цѣль тои працѣ була: освѣтленье религійнымъ свѣтломъ (и въ певнѣй мѣрѣ залагодженѣ) того то позорного (нѣбы-) конфликту, въ якій нынѣшній поступъ въ наукахъ природныхъ и его результаты съ оповѣданіями Мойсеевыми ввѣши. Маса прикликаного въ помочь научового матерѧлу и досыть щасливѣ опанованье тогоже Всесв. авторомъ, надали той працѣ незаперечenu вартость. О интересовности такого питанія, такого основнаго религійнаго питанія для насъ говорити, булобы бѣльше якъ збыточнымъ. А прецѣ якъ мало така праця збудила (въ практицѣ) живого интересу. Не знаю печатнаго объяву мысли, котрый бы въ якій небудь способѣ до того артикулу относився, чи то въ способѣ реферату, чи оцѣнки, чи бодай якои добитнѣйшой аллюзії! Певне буде то и причина, що Всесв. Докторъ не только що своеи працѣ цѣлковито не перепровадивъ и на дальше замовчавъ (хоть знову така причина за цѣлковите изви-ченіе служити не може). — Поступаемо до О. Бачинскаго, теперѣшнаго редактора тогоже Сиона. Тогоже: Лъонична звязь Апостола и евангелій цѣлого року мае свою вартость. Та вартость походитъ отъ проводной мысли тои працѣ. Шукати звязи въ тыхъ такъ нѣбы довѣльно пороздѣлюванихъ зачалахъ значитъ шукати системы, стислои организаціи въ такихъ на око маловажныхъ частяхъ, значитъ шукати духа всеобщаймачочаго, все оживотворячаго, трвалости, вѣчности, шукати, сказалибысьмо, сами церкви! Колько така мысль збудила иншихъ мыслей, не вмѣю сказать! Не достае менѣ печатныхъ даныхъ. — Правдиво радостне зъявиско представляе праця О. Ивана Шиха: *Чи ХІХ. вѣкъ веде до нерелигійности и неморальности.* Не буде се ніякою пересадою, коли скажемо: що згадана праця пôдъ взлядомъ своего заложеня и въ певнѣй мѣрѣ своего перепровадженя така, що нею по трохи и повзеличатися можемо. То не суть тѣ звычайнї мысли, съ которими пôдъ рѣжными формами, но не зъ рѣдка здыбатися можна. То суть оригинальний, самостойнї мысли, самозрдоженї и самопочутї въ головѣ и серци молодого автора. И мы бы ему зъ цѣлои братнои души жичили, щобы ему не только николи на нихъ не бракувало, но щобы они выступали въ що разъ импозантнѣйшихъ формахъ!.. Теперь спитаймося: кто звернувшъ увагу на то зъявиско? Отзовѣдь коротка: *Нічго!* — Найзнаменитша праця зѣ взгляду на насъ, есть незаперечно: *Руководна*

мысль годичного Устава О. И. Гальки. Авторъ въ формѣ листовъ ста-рается открытии намъ того геніяльного („человѣчески глаголю“ скажу якъ св. Ап. Павло) духа, якій провадивъ тою монументальною религійною будовою, яку нашъ святый обрядъ представляе. И удаєся то ему? Правду сказавши дае онъ намъ больше, якъ обѣцявъ. Въ доборѣ названія своеи працѣ бувъ онъ дуже смиренный, коли може не нещасливый. Его праця то выслѣдъ религійной обсервациі (повиненъ емъ може сказать интуиціі) и религійного мышленія на субстратѣ св. обряду, — певне що не одного дня и не одної години. Се не боязливый ходъ по вузенькѣй кладцѣ съ потуплеными очима, котрой болѣше ничего не бачать, якъ ту маленьку просторонь, по якой ноги мають заразъ ступати. Се ходъ въ певнѣмъ руху съ широкимъ выглядомъ на всѣ стороны, де все знова движеся и жіе. Мысль одна родить десять новыхъ, а тыхъ десять всказують на сто іншихъ по за собою. А прецѣ межи ними всѣми, видно пануе чудна гармонія (руководна мысль — нехай буде — по Автора реченю). Такъ тутъ все оживлене, все новнаго, глубокого значенія. Ніякои порожнѣ. Ніякои мертвости. Ничого припадкового. Ничого даремного. Широка законнѣсть. Стала цѣль. Ніякихъ голыхъ формъ. Скрбъ самъ воплощенный духъ. За тымъ прибирае въ очахъ нашихъ нашъ обрядъ нової красы, нової силы, родить нову религійнѣсть!.. Таке есть въ головныхъ зарысахъ значеніе разпочатої працѣ О. Гальки. Теперь же скажѣмъ: Есть якій приступнѣйшій, близшій, лекшій до заинтересованія для настъ предметъ, якъ предметъ нашего святого обряду, котрого мы представителями, котрый намъ такъ то дорогій, за котримъ мы такъ вступаемося? Чому жъ праця О. Гальки дотычачася такого то дорогого, близького, природного намъ предмету не знайшла такого отголосу межи нами, не выкликала одушевленія, якъ бы по правдѣ належало. Одинъ І. К. (певне О. Ко-былянскій) заявивъ въ Сіонѣ, что онъ еи высоко цѣнить. Но и той Отецъ сказавъ за мало трохи. Не ходитъ тутъ о индивидуальне цѣненіе. Тутъ головно розходится о донеслостѣ еи для цѣлого нашего житя церковного. Богато, дуже говорено, дискутовано, полемизовано въ спра-вѣ нашего святого обряду. А буложъ то поправдѣ его освѣтлене? Нѣ, я думаю, что скорѣше затемнене. Но въ такої аналогії О. Гальки нема затемненія. Знаю реномованій нѣбыто дѣла въ тѣмъ предметѣ, от-такій н. пр. якъ „Новая Скрижалъ“. Но чи она може у настъ при-нести такій пожитки якъ така непретенсіональна праця нашего автора? Ай думати. Не гадаю що зовсѣмъ тымъ казати, що Прч. авторъ ося-гнувъ вже свою можливу доосконалостѣ. Я не можу болѣше такъ за его працю якъ за попередній сказать, що то лише: „начатки овоїї“. Правда що принадній, любій, дорогій! Нехай Пречестный авторъ не зводится порожною надѣю, що знайшовъ вже всю руководну мысль въ цѣлдѣ той организаціи духовнїй нашего обряду! Було бы то такъ неправдиве, якъ есть неможливимъ. Вѣки складалися на то, щоби уви-датнити его въ той формѣ яку має. Розмаитій религійній часы, розмаитій религійній культури, розмаитій религійній стремленія и погляди, розмаитій индивидуальний религійній мысли злучивъ онъ въ собѣ, ска-завъ бымъ онъ похлонувъ цѣлій религійній свѣты (розумѣясе не въ догматичнѣмъ взглядѣ:)! На що? на то щоби въ будучности мoggъ слу-

жити для религійного ужитку безъ конця вѣківъ, для людей размайтыхъ думокъ. Колиже можна говорити о руководной мысли, то лише комулятивно ту беручи. Выходячи зъ ишои точки религійного чувства, знайде ся новый поглядъ на ту будову, знову красный, знову подносячій духа, а прецѣ гармонійный съ попередними. Певне не похибляюся, коли скажу, що пречестный авторъ самъ въ 10, 20 лѣтахъ знайшовъ бы нову руководну мысль, а що найменше першу свою значно розширену, не рѣно больше освѣтлену. Но то сказане нами нехай Пречестного автора не зражає. Онъ бы бувъ на блудній дорозѣ, коли бы онъ думавъ, що онъ подає намъ чисто теоретичну працю, щось въ родѣ наукового подручника. Найперше онъ то не потрафить, то не его дѣло. Потому онъ то не має, онъ то не повиненъ робити. Ходить о обновленье, прославленье Русского Сиона (не розумѣю часопись!). Подручники освѣтляють розумъ. А тутъ розходиться о то, щобы збудити серце, розвести житє. Онъ має намъ подати нѣбы молитовникъ для домашнаго ужитку (нѣбы щось въ родѣ *Stunden der Andacht*). То есть его дѣло и становиско. Становиско религійного мысленя, — на емпіричномъ тлѣ. То становиско взнесле, широке..., бо граничитъ о безконечність. Якій бô змыслъ, яка цѣха всѣхъ религійныхъ, христіянскихъ будовъ и обсервацій? Безконечність! Цевсь Фидія обоймає свѣтъ погребаный въ немъ. Но христіянській Мадонны мѣстятъ въ своемъ лонѣ свѣтъ безконечный. Могамеданський побімѣсяць шукає свого ограничения, заокругленя, Христіянський крестъ стремить въ безконечність. Звычайні мысли людскї (теорії) по сконченой роботѣ, губляться въ собѣ. Религійні мысли, замалюють новий и зъ ними разомъ убѣгають въ безконечність!... Жаль менѣ дуже, що авторъ перерыває свою працю! Для чого? Виглядає критики, дискусія надъ тымъ, що доси написавъ? На що ей? Критика тутъ больше бы може пошкодила, якъ помогла. Нехай но онъ пише до своего любого друга (А знає пречестный авторъ: хто то той его любый другъ? То самостойный, религійный духъ руского народу!) дальше. Нехай не журится и тымъ, що стыль его темный и має дуже богато недостатківъ. Скажу ему по нашему народному: *нехай пле, якъ вмѣє*. То немає ничего до рѣчи. Знайдутся люди, що его порозумѣють: *не твперь, то вѣ четверъ!*... О! якъ бы я хотѣвъ зъ цѣлои души, щобъ наша молодѣжь духовна пильно читала тї листы О. Гальки. Читаючи ихъ она бы конечно набрала смаку до нашихъ книгъ церковныхъ, которымъ звичайно такъ дуже моль и порохъ докучає. А то бы намъ дало въ часѣ не одну руководну мысль, котрой бы по собѣ надѣю на сотки руководныхъ мыслей оставляли. То бы бувъ властивый религійный порядокъ, той самъ, котрого для пророцтвъ всѣхъ Апостоль народовъ предписавъ: *Можете бо ви по единому пророчествовати, да ви учатся и ви учишаются.* (І. Кор. 14, 31.) Диссертаций тутъ видно не потреба. То есть правдива дорога до прославленя нашего св. обряду и ревиндикованя его правъ...

(Конецъ слѣд.).

Посланникъ сладшайшаго Іисуса, и Рада школьнаго окружна въ Перемышли.

Въ печатни Ставропигійской выйшла накладомъ А. Алексѣева брошурка: „посланникъ сладшайшаго Іисуса добрымъ христіянамъ.“ Содержанье тои брошурки есть дуже поучительнымъ, особенно для читателѣвъ старшихъ, такъ что може даже священникамъ послужити яко дуже практичесна всказовка, якъ они мають поступати особенно при запровадженю брацтвъ тверезости, и зъ того взгляду не можемо якъ лише похвально о той брошурцѣ выразитися. Но на цѣнности своей тратить речена брошура черезъ послѣдний свой уступъ, где авторъ говоритъ, что набоженъство до сердца Іисусового не основуеся ни на св. письмѣ ни на преданіяхъ св. отцѣвъ ни на рѣшенияхъ вселенскихъ соборовъ, и есть протое противне нашей вѣрѣ и нашему обрядови. Набоженъство до сердца Іисусового мае свой початокъ еще въ XVII. вѣку. Були и тогда многи, котрой повстали сильно противъ сего набоженства. Однако тое набоженство, если оно понимаеся и дѣлается належито, не только, что не противится вѣрѣ католической, но цѣлкомъ съ вѣрою соглашаеся. При такомъ бо набоженъствѣ належитъ добраe зважати на тое, что якъ цѣле человѣчество Іисуса Христа не само въ себѣ почитаеся, а только зъ взгляду на ипостасне соединене божества съ человѣчествомъ, такъ и сердце Іисуса, котрое рѣвно якъ цѣле человѣчество ипостасно соединене есть съ Словомъ може и повинно почитатися. То ствердждаеся согласныемъ мнѣньемъ св. Отцѣвъ и давнѣйшихъ Богослововъ, котрой учили, что черезъ три дни смерти Христовой Слово соединене было съ душою и тѣломъ и протое почиталося тѣло безъ души, якъ и душа безъ тѣла. Якъ отже тымъ частямъ человѣчества хотятъ отъ себе розлученыемъ, но съ Словомъ соединеныемъ належалося и отдавалося боже почитанье, такъ справедливо отдаеся боже почитанье сердцу Іисусовому. При томъ же належитъ зважати на то, что почитаньемъ сердца Іисусового не дѣлитъ Христосъ, и сердце не береся тутъ отлучене отъ цѣлости, якъ може нѣкоторый мильно понимають. Всѣ бо почитателѣ сердца Іисусового исповѣдуютъ одного Господа Іисуса Христа Бога и человѣка, и почитаютъ сердце его для того, понеже есть сердце Бога, або особы Слова, и почитаньемъ сердца понимаеся особы Христа и тоежъ сердце не отдѣлюютъ бгъ Божества Христового, а цѣле почитанье относятъ до самого Іисуса або особы Слова. Такъ само покланяемся страстемъ Христовымъ, образу честного креста, почитаемъ св. мощи, образы св. и проч. Дальше что почитанье сердца Іисусового есть позволене и соглашаеся съ вѣрою католическою, видно зъ того, что есть Апостольскимъ престоломъ потверждене и припоручене и съ тымъ соглашаются всѣ катол. Епископы. Побудко же почитаня сердца Іисусового есть то, что сердце есть символъ любви, яку Онъ заявилъ къ роду человѣческому, и мукъ якъ онъ зъ тои любви претерпѣлъ и честнотъ якъ бнъ намъ исполнити приписалъ.

Наконецъ набоженъство до сердца Іисусового, якъ не есть посля нашего обряду, такъ само не есть противъ обряду — оно бо обряду

цѣлкомъ не дотыкае, якъ брацтво тверезости. св. Василія, св. Николая и пр. — Можетъ быти, що притяганье нѣкоторыми лат. священниками людей нашего обряду до брацтва „serca Jezusowego“ есть заставлена сѣть на рускій души, щоби ихъ втягнути до костела, до сповѣди и привязаніи до лат. обряда, до польской народной идеи: *Hej ramie do gatienia!*... якъ авторъ Посланника выражается, но для перешкодженія тогожъ не есть то способъ закидовать латинникамъ ересь, и говорити, що набоженьство до сердца Иисусового противится св. письму и науцѣ церкви св. Тымъ способомъ не отвернется нашихъ людей отъ вписовыванія до того брацтва. Вѣдомо бо есть намъ всѣмъ, що нашъ народъ лише дуже до брацтвъ, особенно такихъ, съ которыми полученіи суть отпусти. Привязанье тое нашихъ людей не дастся притлумити, хиба съ притлумленіемъ чувства религійности и набожности, а о то ходить теперь найбольше ворогамъ вѣры св. Если отже хочемъ людей нашихъ недопустити до костела, ино щоби держалися крѣпко своего обряда, то далеко лучшимъ выдается намъ бути средствомъ постаратися о потвердженіе подобныхъ брацтвъ — якъ есть брацтво сердца Иисусового и для нашихъ церквей.

Той уступъ „Посланника сладшайшаго Іесуса“ споводовалъ, що нашъ Всесв. Митр. Ординаріятъ выдалъ пѣдь д. 26. Марта с. р. Ч. 2867 розпорядженіе, которымъ припоручаетъ Всч. Духовенству, щоби тоєжъ остерегало Вѣрныхъ, дабы не куповали ніякихъ церковныхъ книгъ молитвослововъ, брошуръ религійного содержанія, котрѣ не мають одобрѣнія Ординаріатскаго; токожъ щоби не допускали до читални народныхъ такихъ часописей, въ которыхъ помѣщаются статіи вредливї церкви католической, ображающіе религійне чувство и противнѣ такимъ звычаямъ церковнымъ заведенымъ въ лат. обрядѣ, якихъ въ нашомъ обрядѣ нема, якобы то было для нашего обряду чимъ страннымъ, на пр. побожность до сердца Иисусового, т. е. до непорѣвнаної любви Спасителя нашего Иисуса Христа къ роду человѣческому, котра въ акаеистѣ къ Иисусу сладшайшому такъ трогательно высказуєся. Нападь бо на такій звычай лат. обряду провадить до религійного росприженія.

Ничого не малибысьмо сказать противъ „Okólnik“а рады школьніи окружной въ Перемышли, еслибы и та旣ъ дивлячись на Посланника сладшайшаго Іесуса зъ тои точки якъ Всв. Митропол. Ордин. запаздала розширанье тои брошуры межи молодѣжю; но не можемо поняти, задля якой причины розширанье межи учащоюся молодѣжю всякихъ рускихъ книжокъ, зъ которыхъ многій суть религійно-морального содержанія таяжъ тымъ „Okólnik“омъ заказала. Мы бо знаемъ, що розходятся многій польской книжочки межи молодѣжю ображающіе религійно-моральное чувство читателѣвъ — а не вѣдомо намъ о ніякомъ Okólnik-у заказуючомъ читанье такихъ книжочекъ, и есьмо певнѣ, що еслибы и выданый коли буль такій заказъ, то не разтягалбыся на всѣ польскій книжочки безъ изъятія. Чи рада школьнна окружна въ Перемышли обавляєся такъ дуже о упадокѣ религійности межи Русинами? Радилибысьмо ей, щоби она свою такъ велику печаливость о религійне образованіе молодѣжи, подѣлила и на тыхъ, котрѣ нечитаютъ рускихъ книжокъ — а лише самъ польский. Если бо мати занадто печаливо

ходить коло своей дитини, то досвѣдъ учитъ, що тая дитина не довго буде жити. Чи не тую цѣль хоче и Рада школына окружна въ Пере- мышли осягнути? Но мы ей на то скажемъ, що мы выйшли уже зъ дитинныхъ лѣтъ, и она своеї цѣли не осягне николи.

Д О П И С Ъ.

ЗЪ ВѢДНЯ.

Зъ найбѣльшимъ задоволенiemъ вычиталъ я зъ ЧЧ. 4. и 5. „Ру- ского Сиона“ о выробленыхъ статутахъ для вдовично-сиротинського фон- да Архіепархії Львовской, который въ многихъ точкахъ на моимъ проектѣ въ р. 1871. изданомъ опираєса.

Щобъ однакъ при найблисчомъ загальномъ собраню отпоручни- ковъ сего року ихъ ухвалити можна, позволю собѣ еще нѣкоторы при- мѣчаня підъ зрељу розвагу подати.

Перве есть, що въ сихъ статутахъ незнаходжу найголовнѣшю цѣль, т. е. отвѣтну и стала запомогу для свящ. вдовъ и сиротъ увзгля- дненою. Читаю бо въ §§, 2, 68 и 71, що запомога маєся роздавати лишь по силахъ розпорядимого фонда, понеже по отлученю выдатковъ управлена буде число, яке выйде, становити высоту запомоги. Я ду- маю, що запомога для свящ. вдовъ и сиротъ должна по крайнїй мѣрѣ теперь на разъ принаймнѣй по 100 зр. а. в. рочне виносити, сей во- просъ есть осюю, около которой проції §§. статутовъ оберталися ма- ють, и къ сemu отвѣтна высокостъ фонда винайтися має; а если тои цѣли не допнєса, то жадного цолїщеня для ихъ нещасной доли не буде; если зауважаю далѣй, що выдатки управлена неустанно помно- житися зможуть; если многій священники сплативши до теперїшнаго часу 200 зр. а. в. отъ дальшихъ вкладокъ освобождаются (§. 13.); если сама вкладка 200 зр. а. в. (§. 8.) дуже незначительною явлеяся, и въ пользу лишь клира доходитъ; если 6% (§. 11.) отъ неоплачуючихъ на разъ всю грошеву належитостъ есть дуже невыстарчаючій, тожъ зъ отки взяти потребный грбшъ безъ нарушения фонда кореннаго до обдѣленя запомогою свящ. вдовъ и сиротъ принаймнѣй въ такої сколь- кости, якою до теперь обдѣлеными бували; и если зважимъ дальше, що высоту запомоги має щорочно означати загальне собранье (§. 33.), совѣтъ управляючій надѣляти ихъ запомогою (§. 49/4), и тая за цѣ- лый минувшій рокъ выплатится (§. 73.), тожъ на такій способъ немо- гутъ свящ. вдовы и сироты побирати свою запомогу за минувшій рокъ въ слѣдуючомъ мѣсяци Свячни, изъ чого выпливає, що побералиби н. пр. за рокъ 1880 въ р. 1882, за р. 1881 въ р. 1883 и такъ далѣй, а когда то тымчасово въ теченю цѣлого року дуже много неремѣнь черезъ побольщене или уменшене свящ. вдовъ и сиротъ настушили- бы, о якихъ загальне собранье не могло знати, и соотвѣтно потребъ запомогу означити.

Тое все могловы бы може по причинѣ зменшения датковъ лишь для клира выгбднимъ бути, но не отвѣтне для свящ. вдовъ и сиротъ, о которыхъ власне въ первой лїнїи ведеся дѣло, и думаю, що нашъ

клиръ лишь въ цѣли истинного запоможенія свящ. вдѣвъ и сиротъ давалъ до терерѣшнаго часу свои такъ обыкновенныя якъ и надобыкновенныя датки, и буде охотно дальше, розумѣется при лучшой организаціи нынѣшніхъ вкладокъ — еще черезъ якій часъ жертвоватися, щобъ лишь ихъ вдовы и сироты могли певной исталой запомоги, принаймѣй по 100 зр. а. в. рѣчно на каждое лицо, надѣятися, которымъ то дѣломъ съ своими жизненными потребами точно почислятися моглибы. Но если не будутъ знати, яка сколькоѣкость запомоги для нихъ выпаде, и что таковую помимо въ статутахъ означеного часу въ неозначеномъ часѣ побирати будутъ, тожь имъ въ жаденъ способъ тымъ не поможетса.

Друге примѣчанье касаєтся управления фондомъ, который съ часомъ умножитъ выдатки, понеже ведя сихъ статутовъ мають оплачиватися Синдикъ (§. 58.) и діетаріушъ (§. 59.); не знати далѣй, о сколькоѣкости будуть касіеръ, контрольоръ и возъный, если будутъ одолжеными дѣла вдовично-сиротинскій яко головне свое занятъ уважати (§. 23.); и чи совѣтъ управляючій зможе бесплатно (§. 48.) исполнити сей на него вложенный обовязокъ. Дай Боже, щобъ я мильно понималъ, но перевиджу, что выбраннымъ до управляючого совѣта членамъ особенно по за Львовомъ обитаючимъ буде даже тяжко, при утратѣ иныхъ же релья своего существованія едино симъ обовязкомъ ведя его потребы занятися и насуваются еще вопросы: Чи пріимеся кто за Львовомъ обитаючій ъзды на власні счеты? чи клиръ мае и надаль своихъ отпоручниковъ деканальныхъ оплачивати? и чи зможуть дѣла при такомъ самомъ состоянію, якъ подобно нынѣ ведеся, користно успѣвати?

Далѣй не могу погодитися съ §§. 28 и 90, въ которыхъ накладаєтся правительственна опѣка надъ вдовично сиротинскими фондомъ. Но если сей фондъ есть фондъ запомоги (§. 1.), которымъ то власно именемъ засланияется онъ отъ всякой чужой опѣки и многократно уже пересвѣдчилисьмося, что правительство на всякой чинности въ державѣ, а особенно на нашѣ, ажь за надто споглядае, тожь пощо еще намъ самимъ тую контролю въ статутахъ умѣщати, и такимъ дѣломъ до заряду совершенно приватного фонда правительству урядову фирмѣ подавати?

То суть мои немѣродательнія мнѣнія и для того уважаю, что може булобы пораднымъ, отпоручникамъ деканальнымъ еще и надъ тими моими увагами застановитися, бо клиръ жаде улекшена не для себе, но для горестной доли вдѣвъ и сиротъ своихъ, щобъ тѣ нужденій не стоянли далѣй підъ тягаремъ печали.

Если маемъ вдовично-сиротинскій фондъ организувати, то зъорганизуймо его отъ разу и то всесторонно, иначе буде шкода всякого труда, понеже слезы священ. вдѣвъ и сиротъ и далѣй при такомъ состоянію сего дѣла лятися будутъ.

Іоанъ Озаркевичъ.

ВѢСТИ ЕПАРХІЯЛЬНИ.

Изъ Аепархіи Львовской.

Именованій: Всч. ОО. Софронъ Литвиновичъ приход. Григорова и Николай Дрогомирецкій прих. Стѣнки — *Мѣстодеканами Бучацкими;* Всч. О. Іоанъ Озаркевичъ прих. Белелуи — *Совѣтн. Митр. Консис. съ отлич. одежи крил.;* Всч. ОО. Адамъ Жуковецкій капелянъ Пана-сѣвки и Теодосій Єдиновичъ прих. Поповецъ — *Мѣстодеканами За-лозецкими.*

Інституцію каноничну получили Всч. ОО.: Андрей Бѣлецкій на I. проповѣдника Архикатедр. св. Георгія; Левъ Турянський на прих. Горошоza; Мих. Ивасечко на кап. Рожиска; Ант. Конинскій на прих. Креховичи; Терапонтъ Котовичъ на кап. Лисеничи; Андрей Іневичъ на прих. Ивановка дек. Гусят.; Теодоръ Джулинський на кап. Туробвка; Левъ Джулинський на прих. Лабшинъ; Іосифъ Смольницкій на прих. Кричка; Евстахій Клосевичъ на прих. Присобцѣ.

Къ інституції каноничн. завѣзваний: Всч. ОО. Іоанъ Левицкій на кап. Жизномиръ; Іоанъ Левицкій на прих. Гостбѣвъ; Ілія Матковскій на прих. Особвцѣ; Іоанъ Шихъ на кап. Заставна.

Презенту получ.: Всч. ОО.: Ілія Матковскій на прих. Свидова; Петръ Дольницкій на прих. Станиславчикъ; Тома Решетиловичъ на прих. Рогоча; Мих. Левицкій на прих. Вербѣжъ; Владимиръ Бѣлин-скій на прих. Ляшки гбрній; Александеръ Корытко на прих. Богат-кобвцѣ; Лука Яримовичъ на прих. Новосѣлки-Кутъ; Іосифъ Левицкій на прих. Вѣко; Тома Мелешкевичъ на прих. Качановка; Владимиръ Мартинкѣвъ на прих. Сколе; Григорій Листъ на прих. Ивачевъ; Іосифъ Гордѣевскій на прих. Кальне.

Введеній въ душпастирство Всч. ОО.: Ілярій Огоновскій яко пре-фектъ закрытія Архикатедр.; Іоанъ Дудинскій яко зав. Высыповецъ; Іосифъ Терешкевичъ яко зав. Загбровъ дек. Залозец.; Іоанъ Гарасевичъ яко зав. Фитъкова; Стефанъ Петрусовичъ яко сотр. въ Іширци; Тео-фанъ Бородайкевичъ яко зав. Коваловки; Юрій Чубатый яко завѣд. Шляхтинецъ; Еміліянъ Косевичъ яко зав. Тязова.

Душпастирскій посады получили: Всч. ОО. Димитрій Вахнякъ завѣд. въ Протесахъ; Юл. Величковскій ех currendo завѣд. Долгого; Мих. Руденскій право управленя прих. Берездовъ; Іоанъ Любовичъ зав. Розгадова; Владимиръ Козеровскій зав. Тысмѧницѣ; Юл. Зельскій зав. Шолоничъ; Василь Мотюкъ II. сотруд. въ Тысмѧницѣ; Еміліянъ Ко-вальскій I. сотр. въ Тысмѧницѣ; Григорій Третякъ зав. Угринова се-редного; Ілія Пиндусъ зав. Нивочина; Левъ Микитка завѣдат. Утѣ-шковичъ; Романъ Добринський зав. Раковця; Максимт Зарицкій завѣд. Старунѣ; Корн. Скоморовскій сотр. въ Залановѣ; и новопоставленій пре-світеры: Іоанъ Безушко сотр. въ Звенигородѣ; Іоанъ Гегейчукъ сотр. въ Туробвцѣ; Антоній Левицкій сотр. въ Сновидовѣ; Мих. Бабякъ сотр. въ Тысмѧничанахъ; Павель Козюкъ сотр. въ Вербиловцахъ; Іоанъ Степановѣ сотр. въ Пойлѣ.

Личный додатокъ по 100 злр. получили: Всч. ОО.: Іоанъ Кучинь-скій зъ Парыща; Яковъ Гоцкій изъ Звенигорода; Николай Гошовскій

зъ Блюдникъ; Иоанъ Здерковскій зъ Конюхова; Петро Корчинскій зъ Підгірець; Іосифъ Нижанковскій зъ Дѣдушиць великихъ; Юл. Стеткевичъ зъ Давидковець.

Цертифікатомъ надъленъ Б. Г. Еміліянъ Котовичъ.

Упокоїлся Всч. О. Михайлъ Кубѣйчукъ прих. Бытькова. Вѣчная Ему память!

На конкурсъ розписаній: 1. прих. *Долга* дек. Журав. прив. наданя съ реч. до 10. Червня с. р. дотація 85 м. орн. п. 45 м. сѣнож. и 192 зр. 75 кр. — 2. прих. *Сороки* дек. Щирец. прив. над. съ реч. до 17. Червня с. р., дотація 42 м. орн. п. 6 м. сѣнож. и 198 зр. 38 кр. — 3. одно мѣстце Докторанда св. Богословія въ Вѣдни, съ которымъ получено есть становиско префекта семинаріи съ платою 120 зр. и отвѣтными емолюментами съ реч. до 30. Червня с. р.

Зъ Епархії Переїмської:

Именованій: ВВ. ОО.: Юліянъ Куиловскій парохъ въ Рускомъ селѣ дѣйств. деканомъ Бирчаньскимъ; Михайлъ Волошиньскій, парохъ въ Страшевицахъ деканомъ Старосамбірскимъ; Теофіль Сѣнкевичъ парохъ въ Чернівѣ завѣд. деканата Мостиского.

Каноничну інституцію получили: Всч. ОО.: Копистяньскій Володимиръ зъ Радыничъ на пар. Хлѣпли дек. Комарниньскаго; Яміньскій Атанасій зъ Грушатичъ на пар. Радыничі дек. Мостиского, Назаревичъ Николай на пар. Серни дек. Мостиского; Заградникъ Людвікъ зъ Старевої на пар. Куниновичи дек. Комарниньскаго; Волошиновичъ Николай зъ Липовець на туюжъ парохію.

Душпастирскій посады получили: Всч. ОО. Винницкій Павель завѣдательство кап. Грушатичи дек. Нижанковскаго; Грушкевичъ Александеръ завѣдательство пар. Старява дек. Мостиского; Калимонъ Михайлъ завѣдательство парохіи Мокряны дек. Мокрянського; Полянський Генрікъ супроводство въ Острозвѣ дек. Переїмського; Щюкъ Василій сотрудничество въ Любичи дек. Потелицкого.

Личний додатокъ на три лята зъ фонду рел. получилъ: Всч. О. Полянський Атанасій парохъ въ Яблонцѣ нижній дек. Высочаньскаго.

Упокоїлся днія 15 марта т. р. Сильвестръ Грушкевичъ парохъ въ Мокрянахъ. Вѣчная Ему память!

НОВИНКИ.

Іхъ Високопреосвященство нашъ Митрополитъ намѣряютъ по Празднику Пасхи виѣхати на осмотръ каноничный въ деканатъ Буковиньскій.

— Собранье Всч. Отпоручниковъ деканальнихъ въ справѣ фонда вдѣвъ и спрѣтъ священническихъ має 6тбутися въ дніяхъ 18. 19. и 20. Мая т. р. (н. с.) — Програмъ обрадъ подамо въ слѣдуючомъ числѣ.

— Выс. ц. к. Президіюмъ Намѣстництва зъ днія 26. Марта т. р. Ч. 3118/рг. заявило Нашому Високопреосвященному Митрополиту, що

Его ц. к. Апостольское Величество за зложеній дня 17. Марта т. р. на руки Его Превосходительства Г. Намѣстника благожеланія и благословенства зъ поводу заручинъ Его Высочества Архикнзя Рудольфа наследника Трону, — выражаетъ свое высочайше благодареніе такъ Высокопр. Митрополитѣ якъ и Впр. Капитулѣ.

— Уже отъ многихъ лѣтъ отзывались голосы о потребѣ заложенія конвикту для рускихъ дѣвчать во Львовѣ. Наглость такой потребы есть всѣмъ явною, такъ что туюжь доказовати выдаеся намъ бути рѣчю излишною. Всеесв. Митроп. Ординаріятъ выбралъ протое Анкету, которая має застановити надъ тымъ, чи не можна бы нашій Василіянки переселити зъ Словиты до Львова, которѣ утворилибы такій конвиктъ. Уже отбулися два засѣданія Анкеты подъ предсѣдательствомъ Преосв. Епископа кирѣ Сильвестра — а результатомъ тыхъ засѣданій есть надѣя, что тая такъ многоважна гадка осуществится.

— На запытанія колкохъ Веч. Отцѣвъ заявляемъ, что пересѣчне число въ послѣдніхъ 10 рокахъ було: вдѡвъ священнич. 330; сиротъ 310. — Но трудно означити, черезъ колко лѣтъ побирае одна вдовиця запомогу; приближительно лише можна поставить 20—25 лѣть.

— Отець Ковалський изъ Спасова не забувае на бѣдну учащу ся молодѣжь рускої гимназії и одѣ часу до часу, именно при Святахъ роздвищихъ — на коляду, при Великодніхъ — на Пасху, датками щирими еи надѣляе. И теперъ приславъ для неи 8 зр. съ красною слѣдуючою дописею:

„Хлѣбъ невродився; тому хотъ маленький дарунокъ для бѣдныхъ нашихъ ученикѣвъ пріїмѣтъ щиримъ сердцемъ Высокошановный Отче отъ Русиновъ Спасовскихъ. Съ учутъмъ найвызшого ушанования пишуся Вашої Милости слугою въ Христѣ

Ковалський.

въ Спасовѣ дня 4. Цвѣтня 1880.“

Тому сердечный „Спасибогъ“ Отцу Ковалському и щиримъ дателямъ Спасовскимъ.

B. Ільницкій.

Содержанье 6. ч. Сиона 1880: Патріярхатъ восточный въ отношенію до церкви руской и республики польской. — Перва бесѣда св. Отца нашего Гоанна Златоустого въ великой Четверѣ (Конецъ). — Науки катихитичній. — Практики душпастирскї одного сельского священника. — Примѣчанія о нашей доли. — Теперѣшна вѣна діавола противъ Бога въ родѣ людскому. — До великопостной хроники. — Посланникъ сладшайшаго Іисуса. — Допись. — Вѣсти Епархіальни. — Новинки.

Выдае и отвѣчае за редакцію: *Александеръ Бачинскій.*

Зъ друкарнѣ Товариства имени „Шевченка“ — подъ зарядомъ К. Беднарскаго.